

YOL DEFTERİ

M. ŞEHMUS GÜZEL

ekitap.ayorum.com

M. ŞEHMUS GÜZEL
yol defteri

İlk kez yayınlanıyor :

ekitap biçiminde sunumu: Nisan 2021

Yapıt: M. Şehmus GÜZEL

Teknik yönetmen ve kapak: Ferruh DİNÇKAL

Dizgi : MŞG

İSBN : Belki gelecek. Belki gelmeyecek. Zamana, duruma, gelişmelere bağlı.

Bu yapıtın yayın hakları yazarına aittir.

Kitaptan edinmek için iletişim : Gerekirse. Şimdilik ekitap.ayorum.com deyin, tıklayın, "indirin", götürün.

Hediyemizdir.

İÇİNDEKİLER

YAŞAMIN (S)ÖZÜ	5
İMECE : BİR YOL	11
KARI ERİTECEK GÜNEŞ.....	16
AYAKTA ÖLECEKLERE VE AYAKTA ÖLEMEYECEKLERE: BİR YOLCULUKTUR HAYAT.....	21
KISSADAN HİSSE.....	26
ACELE(Cİ) (M)İLLET.....	30
GECE/MECE	33
KOLTUK	36
MASAL.....	39
VAR-OLMAK	41
ÖZETLE HİKAYEMİZDİR.....	45
SONBAHAR GELDİ	47
SEYR(EYLEM)ETMEK.....	49
YAVAŞLIĞA GÜZELLEME	52
METAMORFOZ İSTEMEDEN BİLE.....	55
“BOBO”LAR	59
BÜTÜN SERÇELERDEN ÖZÜR DİLİYORUM.....	63

YAŞAMIN (S)ÖZÜ

Şiir, yazılı olsun veya sadece sözlü olsun, fikirle, düşünceyle, aşkla, özlemle, kavuşmak arzusuyla, ihanet, hasret ve nostaljiyle, melankolisi eksiksiz, yaşamın sözcüklere düşülmesidir. Bir daha kalkmamacasına. Yaşanılanlar, yaşanmışlıklar sözcüklere düşüldükçe yazılırlar da. Yazan her zaman şiire can veren olmasa bile. Yakınındaki dinleyenlerden biri de bu işi yapabilir. Onlar da tarihe bırakılır böylece.

Şiir, bunun artık tartışması bile olmaz, tarihteki özlem, aşk, tutku, kavuşmak yada kavuşamamak, gitmek yada gidememek izlerinin silinmeyenleridir o zaman. En azından burada böyle.

Her şair anadan doğma şair midir ? Yaşadıkları mı onu şair kılmıştır? Bunu okuyan yanıtlar, şairin sustuğu nokta da burasıdır. Şairin görevi şiirini yazar yazmaz biter.

Şair, hemen sonra, şiir nöbetine başlar. Yaşamayı, sevmeyi, sevilmeyi ihmal etmeden. Yenisi yazılana kadar.

Saati ve sırası gelince şiir ortaya çıkar. Saati belli olmaz. Ne zaman geleceğini önceden bildirmez. Kapımızı aniden çalar, karşımıza aniden çıkar ve kimi kez şairini bile şaşırtır : Bu şiir benden mi dedirtir. Evet benden dediği an şiir bitmiştir. Sonrası okuyucularına, meraklılarına kalır.

Şiir bir ilham meselesidir. Ya gelir ya gelmez.

Gurbette veya sılada, evimizde veya evlerinde çıkabilir meydana. Destursuz ! “Dehşet !” evet evet “Dehşet !” dedirtebilir. Açıl kapılar. Açıl gönül : Aşka ve sevgiye, sırlıslıkla sevgiye açıl !

Günlük ve yüzyıllık korkularımızı aşmak, kabuslarımızla hesaplaşmak, yitirmek ve kazanmak, uyanmak ve yine uyanmak için şiire dört elle sarılmak. Sarılmak ve sarılılmak. “Aylana” kadar.

Trakya'nın ve Anadolu'nun göz nuru ve alinteri yoğun mekanlarında, okur yazarı ve aydını bol ve cömert ya da az ve nekes köşelerinde pek çok şairimiz var. Bilinen. Kimsenin henüz sesini ve şiirini duymadığı şairlerimiz de var oralarda. Şiirini yazan ve saklayan. Biriktiren. Kimseyle paylaşmayan. Açılış defterler. Sunulsun saklı şiirler. Zamanı geldi. “Zulaları patlatmanın !”. Çünkü şairin okudukça şiirlerini bizzat duyumsamak ve tadına varmak olanağı buluyoruz.

Peki güzel hoş ta şair şiirini neden yazıyor ? Şairin şiir yazma arzusu, gereksinmesi saat kaçta başlar, kaçta biter ? Şiir serüvenimiz nerede başladı ? Nasıl ? Neden ?

Sevgi yoksunu ailesel, toplumsal ortam, korkularımız, yabancılaşma, yalnızlık kaygısı, iç sıkıntılar, dışlanmışlık duygusu, melankoli, ihanet, terkedilmişlik kanısı, toplumsal bunalım, şenlik, sevinç, aşık olmak ve yanılmak, hayal kurmak ve hayallerimizde yitmek ve yitirmek, acı, hastalık, ölüm korkusu.

Beklemekten yorulmak. İlham perisinin tatile çıkması. Tatilden dönmesi. Elleri bomboş.

Mevsimplere dikkat et. Bilhasa Bahar'a. Komşu kızı Bahar'a. Hele Güneş'le birlikteyse kaldırımı değiştir.

Uykusuz gecelerine yüz verme. Bahar'ı boşuna Kasım ayında bekleme. Ayrılık saati gelince ayak diretme. Arkana bakmadan yola çık. Yürü !

Özlem gelebilir. Şiirin saati de. Ceviz ağacını iyi seç, gölgesinde otur ve yaz. Cebinden hiç eksik etmediğin küçük sarı defterine ve kurşun kalemle.

Siyah. Simsiyah olsa bile, korkma, şiirin senindir. Gir içine, yerleş, ısın. Şiirin sığınağın olsun. Ağladığını gösterme. Göz yaşların içine aksın. Bahar'dan sonra ya Yaz gelir. Ya da Kış. Bahar'ın hangisi olduğuna kalmış. İlk mi ? Son mu ? Ama sen kalma. Sığınağını terket ve yeniden yola çık. Yürü !

Düşün !

Köyünü düşün !

Şirin, başı ormanlarla, düşüncesi dağların zirveleriyle gel-git git-gel içinde, kendi dünyasında kendiyile barışık, meyve bahçeleriyle süslü nakışlı evleriyle ünlü kasabanı düşün. Yarı aç yarı tok günlerini düşün. Portakal, limon ve mandalina ve defne kokulu bu güzel ve güneşi güleç ve her yoklamada "Burda !" diyen kasabanın çok sesli ve çok kültürlü, çok dinli ve çok dilli atmosferi altında hakiki demokrat, hani tutmasalar özgür ve bağımsız ve neredeyse özerk bir ortamda diyeceğim, temiz, ve bilhassa parazitsiz bir hava solukladığın zamanları düşün. O günleri de gördüm diye DoğaAna'ya şükret ! Evet DoğaAna'ya.

Şiirini yaz. Bekleme artık ne olur.

Tam orada işte, malum sol gelenekle tarihten gelen ve geleceğe uzanan köprüde yürümeye başla. Sakın unutma bu kasaba tarihi henüz yazılmamış bir deneyimler destanıdır. Oradan gelenler, anılar, kokular, tadlar şiirimizden eksik olmasın. Ne de tozlu küçelerimiz. Tozlu ve çocukluğumuzun tez ve çabuk, tiz ve coşkulu (arada bir, zaman zaman) seslerini dinle, al, anla ve yaz. Şiir biraz da budur. Anılarımızla yüklü. Çaputtan topun peşinde yalınayak koşturduğumuz serin akşam üstlerini unutma. Erik, kiraz, elma,

nar, armut, portakal, mandalina, üzüm, artık mevsimine göre ne varsa, aşırılarımızı da yaz. Maksat spor olsun. Mahallelerarası harbi dövüşleri de unutma. Başın yarıldı anımsıyorsan, onu da yaz. Bizim kasabada çocuklar dövüşerek büyür ama dövüştükleriyle düşman olmaz. Düşmanlık yakış almaz. Dövüşenler bir portakalı veya mandalınayı hemen bölüşebilir kavga bitince. Dövüş spor niyetine icra edilir çünkü. Spor barışı muştular. Barış. Karış karış gelecek. Bu (k)esin.

Evet işte şiirin tarihimize cilvesinin ispatı burada : Şair dünden söz ederken yarınlarımızdan umudunu kesmez, şairin yapacağı da budur zaten. Al işte der, tam zamanıdır yazmanın şiirimizi ak kağıtlara, çarpıtılmamış gönüllere umutla perçinlemenin. Şairin saati gelmiştir, kalemini kullanır ve yazacağını yazıp bırakır. Kıymeti bilinsin diye : Dün unutulmasın, yarınlara umutla bakılsın isteğiyle.

Çünkü zaten şiirimiz de “sanki”lerlidir : Madem ki yaşanılanla yaşanıl(a)mayan, arzulananla arzulandığı halde yapılamayanlar arasında gidip gelmelerimizdir şiirlerimiz. Kimi zaman.

“Ben” ve ona ilişkin sözcükler, sıfatlar, yakıştırmalar, olanaklar ölçüsünde çok az kullanılmalı burada yine de. Son analizde şiirde bu sözcükler hiç kullanılmamalı, derim, şair çünkü sonuç itibariyle zaten kendini anlatır, anlattıkları diğerlerine derslerle yüklü bile olsa. Şiirde “Ben”e yer yok. Gerekmez. Zulümdür tekrarı yoksa. “Ustadır Arı”. Aramalı.

Yazılı şiirde elbette aşk vardır. Aşkın bütün halleri de. Ancak şairin şiirinde aşktan fazlası da vardır. Kavuşmamak, kasabasından, kentinden ve kendinden, ailesinden, ülkesinden uzaklaşmak, köksüzlüşmek tehlikesi ve korkusu, gurbette yolunu aramak, yalnızlık (yeni biçimleriyle ve yine ve yeniden), zulüm, baskı, itiraz,

isyan, kavga, zafere ayarlı saatler ve daha binbir şey var. Bütün yaşanmışlık halleri de.

Yineliyorum burada : Şiirde aşk ta temalardan biridir ama sadece biri. Aşkın ayıbı olmaz. Yoktur.

Elbette şiirin içindeki, derinliklerindeki, söylenmeyen, açıklanmayan, bazen besbelli saklanmış olan gizil anlamı aramak ve bulmak ta gerekiyor. Gizil ve güçlü anlamı aramak, bulmak, bulmak ve saklamak artık okuyucunun.

Şair şiirinde anadili veya ana ve baba dilleri dışındaki kelimelerle yakın bir ilişki ve kimi kez özlemle karışık bir tutku içinde alış-verişe, kaçınılmaz bir devinime girişebilir : Amacı hele tarihî köklere gönderme yapmak olunca. Okuyucunun bilinç altına ve bilinç üstüne hitap etmek için de. Kasabalarımız bu dili iyi anlar.

Şair günlük konuşma dilini dışlayarak kurulu dilin yapısını bilinçli olarak bozmak umuduyla değişik dillerden bilinen veya az bilinen sözcüklere de yönelebilir : Tarihe göz kırpmak, güçlü imgelere doğru ilerlemek umuduyla. Ezber bozmak, dili sorgulamak. Ece Ayhan'ın dediği gibi "dil(i) kırmak".

Dilin bilinen, merkezden üretilmiş düzenini sarsmak.

Şairin işine, şairin şiirine karışılmaz derim : Her şair sonuç itibariyle kendi şiirini yazar. Yazılan şiir en önce şairindir. Sonra okuyucunun. Bize de artık şairin şiirini okumak, tadına varmak kalıyor. Hani bu da az şey sayılmamalı.

Evet bunun şakası da kalmadı kesinlikle çünkü aşktan ve yaşamdan, vefadan ve ihanetten kaçamazsın.

Yirmi yıl önce veya yirmi yıl sonra aşk, ihmal ettiğin aşk, bir bakarsın yakalar seni.

Ya kulağından, ya elinden tutar. Ya da yapışır dudaklarına.
Bırakmaz. Sarılır. Sarışınlar solar. Esmerler solmaz. Asla.

Bu da bize yeter. Kurtuluşumuz şiirde, aşkta ve sanatta: Sarıl şiire.
Sarıl aşk(ın)a, şiire ve sanata. Dört elle sarıl. Sakaya gelmez aşk.

Paris, 12 Mart 2021'de yazıldı. Ke(n)di kendine.

İMECE : BİR YOL

“Hüseyin: Bizde ev yanınca...

Hasan: Kimi kereste getirir...

Hüseyin: Kimi çivi...

Hasan: Kimi sıva yapar...

Hüseyin Ayır gayrı yok...

Hasan: Her şey oluverir...

Hüseyin: Emece harman kaldırırah...

(Yazımda hata yoktur. Abidin Dino’da kuraldır: “Kahramanlarını” kendi “ağızlarıyla” konuşturmak. MŞG)

Köylü: Bugdeyi sel almasın deyi, akran arasında olur...

Hasan: Akran arasında.”

Bu parça Abidin Dino’nun “Kel” isimli piyesinden. Abidin’in Adana’da iç sürgündeyken 1944’te yayınladığı ve yayınlanır yayınlanmaz İcra Kurulu (bugünkü Bakanlar Kurulu, Hükümet) tarafından toplatılma emri verilen yapıtı. Abidin, iç sürgünün başında, Eylül 1942’den itibaren yaşadığı Çorum’un Mecitözü kasabasında dostluk ve yarenlik ettiği ve, hiç abartmadan burada yazabilirim, hayran olduğu Aleviler’in yaşam tarzından esinlenerek yazdı bu satırları. (Abidin’in Alevilerle yarenliği konusunda Abidin Dino isimli üç ciltlik kitabıma bakılabilir, özellikle ikinci cildine, Kitap Yayınevi, İstanbul, 2008.)

“Kel”de Hasan ile Hüseyin arasındaki karşılıklı sohbetten verilen “emece” tanımlaması aynen budur: Yani zor durumlarda bir köyde

insanlar, kadınlar, erkekler ve çocuklar ortaklaşa yaratabilirler: Evlerini ortaklaşa inşa edebilirler. Harmanı ortaklaşa kaldıracabilirler. Ayrı gayrı yok.

Ülkemizde zaman zaman siyasi konuşmalarda, tartışmalarda, siyasi fikir alış-verişlerinde gündeme getirilen “Çatı Partisi” meselesinde, sayesinde böyle ortaklaşa bir yaratım eylemini bütün ülkede gerçekleştirmek için yola çıkmak söz konusu edilebilir, olabilir. İyi de olur. Bu son derece önemli bir girişim biçimini alabilir. Son derece umut verici bir faaliyet, bir eylem, bir hareketlilik olur. Umut edilir ki olumlu sonuca da ulaşır.

Çünkü hem amaçlanan hedefe birlikte, ortaklaşa çalışarak, işbirliği yaparak ve bütün kapı ve pencereleri bütün iyi niyetli insanlara, gruplara, derneklere, sendikalara, örgütlere ve partilere açarak toplanmak, toparlanmak, büyümek söz konusu olacaktır böylece. Hem de böylesi bir toparlamanın ve toparlanmanın, bu biçimde bir araya gelmenin doğuracağı dinamizm ve nihayet iyi niyet, iyimserlik ve yarınlara duyulan umuttaki büyüme, coşku, heyecan, iyimserlik, yarınlara güvenin artması, iktidarı alma olasılığının güçlenmesi, bir araya gelen insanların, kümelerin, örgütlerin, partilerin, derneklerin, sendikaların sayısını daha da artıracaktır. O ana kadar herhangi bir dernek, sendika, örgüt, parti üyesi, militanı olmayanlar bile hareketlenebileceklerdir. İşte böyle yaratılacaktır yürüyüş için gerekli sinerji.

Bir araya gelen insanların bir işi başarmak için harbiden gayret gösterdikleri anlaşılınca elini taşın altına koyanların, binayı inşa etmek isteyenlerin, çatıyı çatmayı arzulayanların sayısı mutlaka artacaktır. Evet mutlaka artacaktır.

Bugün özlemi duyulan, özlemini duyduğumuz galip gelmek, bir işi başarmak arzusu çünkü tahmin edildiğinden daha geniş kesimlerde elle tutulacak kadar somut. Herkes bir takımda

oynamak, gol atmak ve maçı kazanmak istiyor. Yenilmekten usandık kardeşlerim. Evet usandık. Artık yeter diyenlerin seslerini ben duyuyorum. Umarım sizler de duyuyorsunuzdur. Duyanlar sese doğru yürüyüşe başlasınlar lütfen. Kazanmak için bu defa.

Böylece imece yöntemiyle belediyeler, il özel idareleri, meclisler, makamlar kazanılabilir. Kazanılacakların sayısı artabilir. Artacaktır da mutlaka. İmece, “ortaklaşmak”, “ortaklaşabilmek”, “ortak” anlamlarına geliyor, unutmayalım lütfen. Hep beraber yapılmış iş, birlikte yapılan eylem, birlikte yapmak ve bunun gibi anlamları da var.

Abidin Dino bu sözcüğü ilk 1939 Ağustos ayında Balıkesir taraflarındaki “Tahtacılar”da duydu. Bu sözcüğü çok sevdi ve daha o günlerdeki kimi makalesinde bu sözcüğü kullandı, hatta tanımını bile verdi: Örneğin “İş ve Sanat” başlıklı makalesinde “imecisi” diyerek sözcüğün tanımını şöyle yaptı:

“İhtiyari (gönüllü) yardım, başkalarına fayda verme esası, Anadolu’nun en eski adetlerindendir.” Aynı yazısında biraz sonra, şunu ekliyor: “sanat ve iş aşkına dayanan, ziraatten endüstriye kadar yayılan yeni bir rasyonel ‘imeceye’ ihtiyaç var.”

Abidin bu sözcüğü hiç terk etmedi : “Kel”de yukarıda verdiğim tanımlaması çok hoştur. Olumlu kahramanlardan Hasan ile Hüseyin’in “emece”yi (burada sözcük artık “emece” biçimini almıştır) anlatışı Abidin’in, ortaklaşa yaratmaktan, birlikte çalışmaktan, kısacası komünistlikten ne anladığının somutlaştırılmasıdır sanki.

27 Mayıs 1960’dan sonra Türkiye’de yayınlanma olanağı bulan kimi ilerici gazete ve dergilerde yazdığı makalelerde imece Abidin için bir sözcük olmaktan çıkıyor, sanki Türkiye’nin yeniden kendine gelmesi ve kalkınması için sihirli bir programa dönüşüyor.

Bu bağlamda 29 Ağustos 1962'de Öncü gazetesinde yayınladığı yazı en çarpıcı olanıdır: Abidin, bu makalesinde, Hacı Bektaş zamanında, “Ankara ovasının emece ile işlendiğini” yazıyor. Sonra ekliyor: “Emek’ten mi gelir bu söz, yoksa ‘imece’ midir bunun doğrusu, kökü başka mı?”

Daha sonra Abidin kendine özgü bir tür sosyalizmi bu sözcük ve anlamıyla tanımlıyor.

Abidin imece konusuna Sinan isimli kitabında (YKY, İstanbul 1999) da değiniyor, aynen şöyle:

“Engürü’de Bayramiler, topraklarda ayrılık gayrılık tanımaz, tapu koçan bilmez, tımar zeamet dinlemez kendine buyruk erlerdir. Tarlaları hep beraber sürerler, ekerler, sularlar, biçerlerdi. (...).”

Abidin, Sabahattin Eyüboğlu için yazdığı bir makalesinde de imeceyi vurguluyor:

“Yeter ki imece karışsın işin içine, yani hep birlikte yapılmış bir iş olsun, hem de karşılıksız. (Orhan Veli, Okaty Rifat, Melih Cevdet şiiir imecesi unutulur mu?).” (Milliyet Sanat, 10 Ocak 1975, s. 7’de ve şu kitapta : Abidin Dino : Kültür, Sanat ve Politika Üstüne Yazılar, Adam Yayınları, İstanbul, 2000, s. 192.)

Abidin, başka bir yerde imeceyi “Anadolu dayanışmasının destanı” olarak tanımlıyor. Adnan Berk’in o günlerdeki “Her Açıdan” başlıklı TRT-2'deki televizyon programında 'ELden ELBİRLİĞİNE. ELBİRLİĞİNDEN İMECEYE.” diyor.

Bu konuda şunu da eklemek lazım: Abidin “gelenekten yararlanmak”, geleneklerimizin olumlu yönlerini bulup çıkarmak ve onları günümüze uygulamak yanlısıydı: İşte imecede bu mümkün.

Œimdi bütün bunlar bir gün veya baœka bir gün siyasi gündemimize yeniden ve yeniden girebilecek “atı Partisi”nin yryœnde iœimize yaramaz mı? Bana kalırsa yarar. Abidin de aynı kanıdadır. Eminim.

KARI ERİTECEK GÜNEŞ

Salı, akşam üzeri inceden kar yağıyormuş gibi yaptı ama pek öyle şakaya benzemiyordu. Hinzırca bir yağışı vardı. Aklımdan “Bu defa tutacak” diye geçirdim. Gece oldu, sonra sabah. Sabah sekize doğru pencereden

bakınca bir de ne göreyim: Her yerde kar var ve yağış sürüyor: Önce tipi cinsinden, birara lapa lapa, sonra sulu sepken, serseri bütün numaralarını gösterdi. Tembel fransız medyaspor olayın üstüne atladı, hemen “le tapis blanc”. “le manteau blanc” edebiyatına başladı.

Haftalardır günde oniki saat evde kal programını uyguluyoruz (akşam saat altıdan sabah altıya kadar) kalan oniki saat içinse kar emir verdi: “Evden çıkmayın!” Bir gecede, on, onbeş kimi yerde yirmi cm kar yağınca, gel de çık bakalım. Geçen gün yazdığım gibi Cumhurbaşkanı halkın geniş, yaygın ve çok boyutlu tepkisinden çekindiği, toplumsal ve radikal siyasi bir patlamadan korktuğu için ülke boyutunda veya il düzeyinde “evde kal” ilan etmiyor. Oysa rakamlar sıkı bir evde kal programına gerek var diyor: Bir günde hasta olanların sayısı yirmi binden, ortalama ölü sayısı günde üç yüzden çok... Almanya ile kıyaslanınca mutlaka evde kal şart. Ama Cumhurbaşkanı red ediyor. Bakalım neler yaşanacak. Aşılama tam bir fiyaskoyla başladı ve düşe kalka gidiyor. Daha doğrusu gidemiyor: İşte ispatı: İki ayda aşılanaınların sayısı üç milyondan az. Kimi yerde aşı bulunmadığı için randevu bile verilemiyor... 75

yaşdan büyükler şaşkın. Bu bağlamda bir kez daha Fransa maalesef küme düştü. “En Büyük Devletler” içinde “kendi aşısını” bulamayan, üretemeyen tek devlet. Pasteur’ün ülkesi bu hale mi düşmeliydi? Mesele ruhbilimsel bir boyut bile kazandı...

Dert pek çok:

Birkaç gün önce Fransa’nın güney batısındaki illerde yağmur ve sel ve yatağından çıkan ırmaklar, nehirler (evde kal emri onlara ugulanmıyor), su baskınları binlerce insanı elektriksiz ve evsiz bıraktı: Evlerin bodrum katları ve birçoğunda giriş katı da su altında kaldı. Böylece bu ülkenin insanların içinde pek çok ta yoksul olduğu gözler önüne bir de bu biçimde serildi: Evlerinin içi, yurttaşların giyim kuşamıyla yoksulluk artık saklanamıyor çünkü...

Mart 2021’de Avusturya’nın güneyoğusunda görülmemiş yağmur ve sel baskını mevsimlerin artık eski mevsimler olmadığını bir kez daha yineledi.

Birkaç gün daha önce Himalaya taraflarında buzul tepelerinden birinden koskacaman bir parça koptu, belalı bir kaya gibi aşağılara kadar bir top, dev ve çılgın otomatik bir süpürge biçiminde önüne çıkan silip süpürerek indi...

İzlanda’da bir belki iki hafta önce dev bir buzul parçasından Korsika Adası büyüklüğünde bir parça ayrıldı ve serseri mayın gibi Kuzey Denizi taraflarında dolaşiyor. Oralara yolunuz düşerse aklınızda bulunsun.

Yine aynı Buzul Ülkesi’nde, yine Mart 2021’de, bu defa beşyüz yıldır suskun bir volkan kükredi : Ateş ve kızıl sardı Ada’yı...

Hayır on kere hayır bunların hiçbiri veya pek çoğu doğal değil. Anormal. Çevre, DoğaAna ve çocukları gelişi güzel

sömürülmelerine isyan ediyor! Acaba? Çevrenin de, DoğaAna'nın da, çocuklarının da bir hafızası, bir akli mi var? Niçin olmasın?

Geçerken anımsatayım 2020 son yüzyılın EN SICAK YILI madalyasını kazanmıştı. Yeniden ve yine hayır: Merak edilecek hiç bir şey yok (!)

Bundan on veya onbeş yıl kadar önce denizlerin yükselmesi sonucu kimi ükenin kimi bölgesi sular altında kalınca, oralarda oturanların yeni tür mülteci kitleleri oluşturarak Avrupa'ya/Batı'ya topluca sığınacaklarından, geleceklerinden söz ediliyor ve yeni sığınıcılara “yeşil mülteciler” “çevre sorunlarının üstesinden gelinemediği için ülkelerini terketmek zorunda kalan mülteciler” veya buna yakın bir tanımlama aranıyordu. İçin için korkuluyordu. Şimdi anlaşıldı: Doğanın isyanı sadece o çooookk uzaklardaki azgelişmişlerde değil her yerde patlayabilir: Bu tür mülteci her yerden gelebilir.

Elbette iklimler değişiyor.

Pardon belki kış iklimi kaldırılacak. Yeni bir emirle. Belki bir kararname ile. Daha geçen hafta ilkbahar bu yıl erken geldi diyorduk. Sadece biz değil, minik ve sevimli serçelerimiz, türlü çeşitli renkli DoğaAna'mızın hediyesi civciv/turfanda çiçeklerimiz de. Onlara uyan ve tomurcuklanan güllerimiz de. Ağaçlarımız da. Erikler ve elmalar hariç. Hepimiz yanıldık. Evet hepimiz yanıldık. Çiçekler belki kar altında başlarının çaresine bakıyor, ama tomurcuklanan güllerimiz somurtuyor, yeni açan minik yeşil yapraklar soldu. Hepsine canınızı sıkmayın dedim yarınlar bizim. Bu gidişle çünkü ve pek yakında hep yaz mevsiminde yaşayacağız. Serinlik ve gölge arayacağız. Bu da çok önemli. Bu da aklınızda bulunsun!

Korona belası sürüyor. Tedbiri elden bırakmayın. Çünkü kanımca bu bela epey uzunca olabilecek bir süre kalıcı. Belanın/virusün saldırgan türevleri ortalığı dağıtıyor. Devletler ve yöneticileri aşı üretiminde, satın alınımında, taşınmasında ve aşılama kampanyasında acaip çuvallıyor... Onlara değil kendimize güvenmeliyiz. Bilhassa.

Aklıma birinci dünya savaşı başladığında çok bilenlerin söyledikleri geliyor, “Bu savaş bir-iki en fazla üç ay sürer Almanlar Paris’i işgal eder ve savaş biter” diyorlardı. Evet savaş başladığında, “uzmanlar”, “Harbin en fazla dört ay süreceğini, Almanların Paris’e gireceklerini” söylüyorlardı.

Malum beş yıldan fazla sürdü. İkinci savaş başladığında aynı ve benzer şeyleri yumurtlayanlar oldu. Daha öldürücü yeni bir beş yıl daha yaşandı.

Birinci savaş sonrasındaki ispanyol gribi salgınını da anımsayabiliyoruz. Yirmi belki eli, belki yüz milyon, belki daha fazla insanı yuttu. Savaşta ölenlerden daha çoğunu. Fransa’da başladı ama Fransızlar sorumluluğu İspanyanın üstüne attı ve ismi “ispanyol gribi” oldu. Zaman geçti yapılan ciddi araştırmalar belanın ABD askerlerince savaşın bitimine doğru Avrupa’ya getirildiğini ortaya çıkardı...

Kötümser olmayalım ama kanımca yine benzer şeyler yaşanıyor. İnsanoğlu çevresini de kendini de törpülüyor, silgi gibi silerken kendini de siliyor. Umut tek tek yine insanoğullarında. İnsanlığını unutmamış insanoğullarında: Bireysel düzeyde, ailesel düzeyde, mahallede, kentimizde ve kendimizde ve ülkemizde sorumluluğumuzu unutmadan bütün tedbirlerimizi bizzat biz bize birlikte ve ortaklaşa almalıyız.

Destana dönen bu bölümün de bitmesi lazım. Saat 12:45, yemek borusu çaldı, öğlen yemeği saati geldi. Bitirmeliyim. Kuru fasulya pilav var: Yaşadık. Şunları da eklemeliyim:

Çevre koşulları ve insanların hayvanlıkları umut kırıcı olabilir, ama bizim umudumuz bilenmiş, dayanmasını bilmeliyiz. Güneş doğacak. İyi beslenmek. Koruyucu tedbirlerimizi ihmal etmemek. Çalışmak. Çalışmak. Çalışmak. Moralimizi yüksek tutmak.

Bugün Pazar, hava güneşli, geçen günün karı kalkmadı. Ama yenisi de yağmadı. Statüko sürüyor. Hava güneşli ama eksi üç. Belki çıkıp bir-iki adım atıp donmadan dönmeye çalışacağız. “Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim.” Şair Baba ile. Ve sizlerle.

(14 Subat 2021de ayorum.com’da yayınlandı.)

AYAKTA ÖLECEKLERE VE AYAKTA ÖLEMEYECEKLERE: BİR YOLCULUKTUR HAYAT

“Ayakta ölmek”. Evet evet konuşurken, yürürken, otururken, yazı yazarken, işte örneğin tam da şu satırları oluştururken, “Bana müsâade” demeye bile fırsat bulamadan, aniden çekip gitmek.

En iyisinin, en hak edilmişinin böylesine bir ayrılış olduğunu bilenlerin, gidip gelemeyenlerin ama olup bitenleri yine de şu veya bu biçimde “bu tarafa” aktaranların yalancısıyım : Evet ayakta ölmek MÜMKÜN. Acı çekmeden. Kimseleri incitmeden.

“Tam da öyle oldu Hocam, babamla her zamanki gibi sabahın onbuçuğunda çay içtik, sohbet ederken saat onikide nefes darlığı çekmeye başladı, doktor, hastane derken, saat 14’de aramızdan ayrıldı. 77 yaşındaydı. Bizi böylesine terketmesi üzerine babamı tanıyanlar, ‘İyi adamdı, kimseye hiç bir kötülük yapmadığı için ayakta öldü, acı çekmedi’ dediler. Yine onların anlattığına göre, başkalarına kötülük yapanlar, kötülük adamları senin anlayacağın, böylesine kolay, acısız, dertsiz ölümle tanışamazmışlar, ölmeden önce aylarca, kimi kez yıllarca acı çekerler, dertlerine yeni dertler eklenir, analarından emdikleri süt burunlarından gelir sonra, ‘Haydi anca gidersin !’ diye mühür alınının ortasına vurulur ve postalanırlarmış ?”

Bunları bana Yüksel anlattı. Yüksel kendi halinde yaşar, arada bir şiir yazar, ama ŞİİRİNİ KENDİNE SAKLAR, kimseye paylaşmaz. Cömert adamdır Yüksel, şiir hariç.

Peki kötülük adamları kimler ola ? Son on yıllarda haddi ve hesabı bile artık tutulamayan oranlarda artan işten çıkarmalarda rol oynayanlar en başta geliyor. Hele hele bir emekçinin, bir

ücretlinin, bir memurun, bir çalışanın, kadın, erkek ve çocuğun işinden olmasına, ekmek kapısının kapanmasına yol açanlar veya bu işi bizzat yapanlar.

Öğrencisine objektif kurallar yerine subjektif değerlendirmeleriyle hak edilmemiş kötü not veren öğretmenler, öğretim üyeleri, “bilim” kadın ve adamları.

Başkalarına ait fikri, düşünceyi, makaleyi, hatta koskocaman bir kitabı bile alıp kendi malıymış gibi pazarlayanlar. Başkalarına ait makaleleri, kitapları yağmalayanlar, çalıp-çırpanlar, hırsızlık yapanlar. Yararlandığı makalelere, kitaplara atıf yapmayanlar.

Bunların ve benzerlerinin tümü ayakta ölemeyeceklermiş, çok çekecek, başabela dertlerden sonra ancak gidebileceklermiş. Gidebilirlerse. Kesinlikle çok sürüneceklermiş. Can çekişmeleri bile günlerce sürebilecekmiş, Vişş hele ! Yazık yahu ! Ne yazığı be ! Daha beter olsunlar. Bu konuda fikir ve yaklaşım tartışması sonsuza kadar sürebilir. Ama değişmez verilecek not !

Ben masumum ve burada sadece bu “işleri” iyi bilenlerin bana anlattıklarını aktarıyorum. Bunlara inanmak veya inanmamak size kalıyor. Ama yine de aklınızda bulunsun. Hayat çünkü öyle kolay kolay da yaşanmıyor. Bu iş uzun sürebilir, o nedenle tedbiri elden bırakmayınız ve kötülük yapmayınız diye bir tavsiyeme de lütfen izin veriniz. İyiliğiniz için.

Yaşanmışlıklar bunu dedirtiyor. Kötülük yapanlar varsa hemen vazgeçsinler. Çünkü kötülüğün neresinden dönerseniz o kadar iyidir. Dahası ayakta ölmek için ön sıraları alabilirsiniz.

Bunları ölümle hiç bir alışverişimizin olmadığı, bir kış mı ilkbahar mı bilinmeyen bir günün kırkikindisi bastırmadan önceki siyah kırmızı mavi öğleden sonrasında Salon du Livre’de/Kitap Fuarı’nda dolaşırken konuşuyoruz. Yüksel’le. Siirini saklayan şair Yüksel’le.

Birkaç gün sonra bir rastlantı sonucu otobüste karşılaştığım Mehmet Ağlayancerit'le de bu meseleye değindik. Emekliliğine çok az kala bir dostunun kalleşliği sonucu işinden olan ve işten çıkarılmalara doğal bir biçimde karşı Mehmet, ""Portekiz'e bakar mısın, solcu hükümet işten çıkarmayı tümünden yasakladı, İspanya'da da solcu hükümet aynı yolda." Bunun üzerine şaka olsun, kara mizah yapalım diye şu soruya ortaklaşa yanıt aradık :

"İşten çıkararlara, işten çıkarılmaya neden olanlara, hainlere, arkadan vuranlara, ihbarcılara, çakallara, kalleşlere, hırsızlara, çalıp-çırpanlara, intihal suçlularına, pisliklere ne yapmalı ?"

Mehmet hemen yanıtı yapıştırdı : "Kazığa çakmalı !"

"Yok yahu elini vicdanına koy, derebeylik bitti, demokrasideyiz oğlum. Öyle kazık mazıkla olmaz. Eğer sen de uygun görürsen, daha hafif bir ceza verilsin, ama bir parça da bilinsin. Görünsün. Ne oldukları anlaşılsın. Örneğin iri ve uzun kulaklı olanların kulakları bir gıdımlık kesilsin !"

Yok daha neler ! Bu da çok sert.

Belki adı geçmeyenleri kendi hainliği, kalleşliği, hırsızlığı, puştuğu, çakallığı, itliği ve ne yaptıysa onunla kendini dev aynası karşısında seyretmeye bırakmalı. Mahkum etmeye gerek yok çünkü o zaten buna alışkın. Zaten öteden beri spor olarak ta tek yaptığı bu : Aynanın karşına geçmek ve "En büyük Ben ! Benden büyük yok !" demek. Bırakalım devam etsin. Bunda iyi cezada bulunmaz hani. Aslında o iri ve uzun kulaklarını biraz kesmek te fena olmazdı. Ama işi abatmamak lazım. Ne olur lütfen birazcık ama, ille ki görünsün, bilinsin diye.

Mehmet'le her zamanki gibi epey tartıştık ama bir sonuca maalesef ulaşamadık. Benim durağa vardık ve birden ayrılık saatimiz geldi.

Ayrıldık.

Kulağı kesik kaldı. Yitip gitti.

Aslında burada yazdıklarımın bir bölümünü daha sonra kendi ke(n)dimle de konuştum, yine kesin bir sonuca ulaşamadım, hainliği, kalleşliği, puştuğu, çakallığı, itliği ispat etmek ve adil bir biçimde cezalandırmak kolay değil. Dahası adı geçmeyenlerin mayasında bunlardan biri varsa zaten çaresi de yok demektir. En iyisi bırakalım aynasına. Kendi kendini yesin bitirsin.

Yok bu kadar da çıkmazcı olmayalım. Belki bir ihtimal vardır herşeye rağmen : Kötülükten bizzat vazgeçmesi. Bindebir olsa bile. İri ve uzun kulakları “küpelerini” kurtardı demektir.

İşte Yüksel’le, Mehmet’le ve kendi kendimle konuştuklarımın tümünü veya tümüne yakınını burada size aktarmak istedim. Maksat bilginiz olsun. İşin özü burada. Burada yeniden ilk konumuza, başlangıca dönüyoruz : Ölüme ve yaşama :

İki hayattansa bir hayat yeter. Bu hayatta işte ve bilhassa kitap ve ekitap okumayı terslememeliyiz. Kitapsız hayat yaşam olamaz.

Kitap aşkı ilkokul dördte veya beşte belki ortaokul ikide başlayabilir. Çok daha geç te başlayabilir. Önemli olan başlaması da değildir : Hiç bitmemesidir.

Bunu fakültelerden diplomalarını aldıktan sonra kitap okumayı unutanlar, hatta okumayı bile unutanlar ve geçmiş yıllarından kalmış kitaplarına taş devri kalıntıları gibi bakanlar için yazıyorum : Evet okuma aşkı ilkokul dördte veya beşte, belki ortakokul ikide veya daha geç başlar ve sürer. Sürmelidir. Sürmezse işe yaramaz.

Ekitap ve kitap okumakla yaşam daha güzelleşir. Yeni ülkeler, kimi kurgusal dünyalar, yeni insanlar, kadınlar, erkekler ve çocuklar tanımak olanağımız artar. Hem ekitaplarda ve kitaplarda

yazılanlar, hem de kitapları yazanlar arkadaşlarımız olabilirler, bizlerle dolaşabilirler. “Kulağı kesilmiş” olanları böylece daha rahatça ve yüz metreden görür görmez kaldırımı değiştiririz. Bu da bize yeter. Yüzüne tükürmekten iyidir. Anlayana elbette. On köyden kovulmuşlar anlamaz. Anlamamazlıktan gelir.

He kurban, iki gözüm bu aynen böyledir, haydi kalk, silkelen, yola düş, sen de gel, sen de katıl bize. ekitap.ayorum.com sitemizde yüz kadar ekitabımızı ücretsiz olarak sunuyoruz. Farzetki bayram hediyesi. Hediye bizden okuması sizlerden.

“Yaşamak Güzel Şey Be Kardeşim !” “Şair Baba”yı okuyarak. Aynen. Korona belasına nanik.

(25 Aralık 2020’de ayorum.com sitesinde yayınlandı.)

KISSADAN HİSSE

Son birkaç günde ve gecede okuduklarımdan çıkardığım, not ettiğim ve şimdi sizinle paylaşmak istediğim bir-iki belki üç belki biraz daha çok öz deyişi hemen sunuyorum, “saklasamanıgelirzamanı” dedirten türden:

“Yalnızlığa inanma! Kendine inan! Söz ver!” Erganili serçe. Minik serçe.

“Alim unutmuş kalem unutmamış.” Etem Çalışkan’dan, Adana’dan esen rüzgarın taşıdığıdır. Kulağa küpe!

“Yolu(nu) kaybettiğini sandığında başa dönmelisin. En başa.” Seyfi Bilir’den.

“Anı yazmak, ölümün elinden bir şey(leri) kurtarmaktır.” André Gide’den aynen veya aynene yakın.

“-Yıkılan yerlerde kimler işe yaradı?

-Mahpuslar.

-Demek sağlam adamlarmış mahpuslar?

-Sağlam.

-Mahpuslar neden kaçmadı?

(...)

-Mahpusların namusu var.”

Abidin Dino bu satırları “1940” başlıklı makalesinde yazıyor, 18 Ocak 1940 tarihli Servetifünun-Uyanış dergisinde (Sayı: 2265-580, sayfa 134). İstanbul’daki Abidin 26-27 Aralık 1939’daki Erzincan Depremi ile ilinti kurup mahpusların “fırsat bu fırsattır” deyip firar

yerine kurtarma işlerine katılmayı tercih etmelerine şapka çıkarıyor: İNSANLIK ÖLMEDİ DEMEK için, mahpusların deprem sırasında sergiledikleri dayanışma örneği unutulmasın diye. Dayanışmanın böylesine yansıtılması dayanışma bir halkın çimentosudur demenin Abidincesidir. Kopmaz, birlikte paylaşılan dayanışma, kıskanılmaz: Bir gün dost, hergün kardeş.

7,9 ölçeğindeki deprem bütün bölgeye ölüm ekmiş, 32 binden çok insanı alıp götürmüş, yüz binden fazlasını yaralamıştı. O günlerde Çankırı’da mahkum “Şair Baba” üzüntüsünü “Kara Haber” şiirinde şöyle dile getirmişti:

“Erzincan’da bir kuş var

Kanadında gümüş yok

Gitti yarım gelmedi

gayrı bunda bir iş yok.

Oy dağlar dağlar, dağlar...

Aldı ellerine kanlı başını

Karın ortasında Erzincan ağlar...

O ağlamasın da kimler ağlasın

Kar yağar lapa lapa

tipidir gelir geçer...

Yan yana sırt üstü yatan ölüler

akşam olur tandıramaz

ateşini yandıramaz

Gün ađarır řafak soker
kimsecikler gitmez suya
ezilmiş başlarıyla ölüler
vardılar uyanılmaz uykuya

Ses edip geceye beyaz tařından
kışlanın saati çaldı ikiye.
Ne çabuk lahzâda bitti yaşamak
Kimisi altı aylık,
kimisi sakalı ak,
kimi on üç, on dört yaşında;
kimi yola gidecek
kimisi mektup bekler
yan yana, sırt üstü yatan ölüler...

Yayıka yağ vardı, dövülemedi,
akpeynir torbaya koyulamadı,
hasret gitti ölüler
dünyaya doyulamadı...

Uyanıp kaçamadılar,
kuş olup uçamadılar
açıldı kuyular, kimse inemez
Erzincan Beygiri rahvandır amma;
ölüler ata binemez.
yan yana, sırt üstü yatan ölüler...”

İşte “Bu Vatanın Çocukları” : Abidin ve Nâzım. Ya da Nâzım ve Abidin. Bu da bize yeter.

(7 Şubat 2021’de ayorum.com’da yayınlandı.)

ACELE(Cİ) (M)İLLET

Otomobil sürücülerinin hiçbiri, evet istisnasız hiçbiri, kent içindeki hız sınırlamasını takmıyor. Otomobil kullanmağa ilişkin kuralları kulak ardı ediyor. Her birey, tek başına kurulduğu otomobilini kafasına estiği gibi ve genellikle hızla sürüyor. Kuralları umursamadan, yayalara saygısızlıkta akıl almazlıklara vararak. Yeşil ışıktaki yaya geçidinden geçerken ezilen yaşlı kadınlar, hamile kadınlar, bebesiyle birlikte genç anneler eksik değil. Paris'te, Marsilya'da, Lyon'da ve Fransa'nın benzer büyük ve ortaboy kentlerinde.

Metro istasyona, durağa varıyor, kapılar açılıyor, bütün yolcular, o durakta inecek bütün yolcular, kapılara hücum ediyor. Yolcular iniyor. Hızla yürüyorlar. Daha hızla. Dirsek atmalar, çelme takmalar, dik dik bakmalar, kabalıklar, küfürler eksik değil. Hele inecekler inmeden metroya doluşan ve inceklerin inmesini engelleyen magandalar.

Tren gara giriyor. Tren durar durmaz, kapılar açılır açılmaz, kapının açılmasını büyük bir heyecanla kapı arkasında bekleyen ve birbirlerini ezmeye hazır yolcular kendilerini perona atıyorlar. Valizlerini, el çantalarını, sırt çantalarını, ne var ne yoksalarını belirsiz kişilere, kadınlara, erkeklere, çocuklara sinirli ve hızla sürüklüyorlar. Garın tansiyonu sabahın köründen gecenin karanlığına an an yükseliyor. Yükseliyor. Yükseliyor ve kimi kez patlıyor. Birbirlerine küfürlerle vedalaşanlar, tekme tokat kavga edenler az değil.

Sokaklar, duraklar, garlar hiç boşalmıyor : Hızla sürülen otomobiller, hızla yürüyen, koşturan insanlar, insanlara uyararak koşturan hayvanlar bugünkü kent manzaralarımızı oluşturuyor.

Kaldırımlarda, evet evet kaldırımlarda, hızla sürülen motosikletler, bisikletler ve benzeri “ulaşım araçları” özellikle yaşlı kadınların ve erkeklerin ölümcül kabusu.

Geçmiş dönemlerden daha hızlı, geçmiş dönemlerle karşılaştırılamayacak oranlarda daha koşturmacı, daha aceleci, daha acil, daha küfürbaz, kendilerine ve diğerlerine saygıyı unutmüş yaratıklarla dolu kentler. Başkentler. Hem koşturan, hem de diğerlerinin de koşmaları için ittiren, iten insanlar bunlar. Hem insan, hem garip, hem de insanlıktan çıkmış yaratıklar : Birkaç saatliğine bile olsa insanlıktan istifa etmiş yaratıklar bunlar. İstifalarını geri alıyorlar mı ? Alıyorlarsa saat kaçta ?

Koşan ve koşturan, iten ve ittiren, küfreden ve küfür yiyen yaratıklar insan ilişkilerinin, kalan insan ilişkilerinin, insanlıktan tamamen çıkmasında, çıkarılmasında belirleyici. Başkalarını dirsekleyenler, başkalarının ayaklarına basanlar, çelme takanlar.

Başkalarına otomobillerinden el-kol hareketleriyle “yanıt verenler”. Küfür edenler.

Yaşlıları hırpalarcasına itip-kakanlar.

Bunlar artık insanlıktan çıkanlardır. Ve bunların sayıları anonimanın egemen olduğu büyük kentlerde, dünya-kentlerde her geçen gün ve gece artmakta, ezici çoğunluğu oluşturmakta.

O zaman bu zaman insan ilişkilerini, insan yaşamını nasıl korumalı ? Bu soru “çok uygar” kentlerin yöneticilerinin ve sorumlularının bugün sordukları sorulardan sadece biri.

Zaman içinde dinginlikle yaşamak çok gerilerde kaldı artık. Çok gerilerde : Hız, vites, koşmak, koşturmak, acelecilik illeti, kendi içinde uyumlu, kendi kendisiyle barışık yaşamı da yok ediyor.

Artık ne zaman içinde zamandan ne de geçen zamandan zevk almak olası. Ne de zamanın akışını seyretmek/seyrelemek.

Geçmiş sanki asla yaşamadık ve günümüz hızla geçiyor, geçti :
Maalesef !

Acele(cı) millet artık acele(cı) (m)illet çünkü.

GECE/MECE

Gece günün rüyalarını örüyor. Bütün rüyalar nazlıdır elbette. Ve sıkı naz çekerler. Naz çekmeyi çok iyi bilirler. Olağanüstü bir dünyada gezinmenin/ yüzmenin/uçmanın başka bir biçimidir rüyalar. Ge-ce-de. Me-ce-de.

Gece ve rüyalar, yaratmaya bir çağrı olabilir. Yaratmaya ve yaratıcılığa : Hareket halindeki gece, ışıkla, rüyalarımıza ve yaratıcılığımıza çağrıyla dans eden bir maceraya dönüşebilir. Hele bembeyaz geceler. Bir damlacık uykusuz geceler. Uyun(a)mayanlar bilhassa.

Madrid'de örneğin "gece henüz çok gençtir". Henüz geceliğinin başındadır daha. Madrid'te çünkü geceler uzun, çok uzun yaşarlar. Gece henüz gençliğini yaşarken ve güneş henüz yeni çekilmişken istirahata, gece-yaşam kendi "kahramanlarını" sahneye çıkarır.

Chateaubriand, boşuna "Gecenin yıldızı aydır" demedi. Gecenin pek çok "yüzü" vardır. Uzaklardaki gecelerin hele.

Ay bazen kaldırım taşlarına vurur. Bazen kaldırım kenarındaki kanalcıklara. "La Lune Dans Le Caniveau" anımsanır o zaman. Bir film. "Try another world" dersiniz belki. 'Başka Bir Dünya(yı) Denemek".

Bir dünyada başka bir yaşam denemek. Niçin olmasın?

Gecenin karanlığını ışığa çevirmek. Karanlıkların karnını aydınlıklarla, özgürlüklerle deşmek. Siyahtan beyaz, siyahtan ışık yaratmak. Ve siyahı o zaman kendine özgü bir renge döndürmek: Belki bütün renklerin anası siyaha.

Yıldızların paramparça yansımalarını. Ay ışığının kırılmalarını. Cam ve cam parçalarını. Kaldırımda nitekim cam ve cam kırıkları : Dün gecenin sarhoş izleri bunlar mutlaka.

Çocukken veya iyice yaşlıyken eğlenmek, eğlenmesini bilerek, evet ama nasıl?

Rıhtımda Ölü Var !

Rıhtım (u)yuttu bütün adamlarını, kadınlarını, erkeklerini, çoluk çocuk ve çocuklarını. Bir tek gece nöbette. Bir de en dipteki Cezayirli klodonun/yoksulun/yersiz yurtsuzun köpeği. Ayrıca serçeleri de saymalı. Bilhassa minik serçeleri. Bilinmez, onlar da gece nöbetine yazılı : Kimi fırsattan istifade yemlenmeyi ihmal etmiyor. Başka bir güneş başka bir ay, başka yıldızlar altında veya üstünde yaşanmalıydı.

Rıhtımda kimi geceler, bir bakarsınız, bir balo : Plaja yakın bir mekanda, sınırları tel örgülerle çizilivermiş. Çevresinde turlayan/nöbette olanlar da, “özel görevli” “vigiles” takımı : “Özel güvenlikçiler”, gece nöbetçileri, köpekleriyle. Köpekleri onları “bekliyor”. Onlar “tuzu kuruları”. Bir tür büyük çadır içinde ışıklar, gürültüler gürültüler, patırtılar. Hemen orada demirlemiş yatla çadır arasında sık sık git-geller. Ellerinde içki bardaklarıyla, iyi giyimli, bakımlı kadınlar ve erkekler. Üç kişilik bir orkestra, hemen çadırın girişinde,1930'ların havalarını çalıyor.

Genç ve yorgun işçi rıhtımdaki bankta iyice pısırklaştı. Sanki taşlaştı. Sanki ayda eriyor. Sönüyor. Yok oluyor. Toz ve toprak olup gitti-gidiyor.

Gece yürüyüşü yanınızda kimin olduğuna göre değişik biçimler ve renkler taşıyabilir: Gece yürüyüşünüz balomsu/balonsu bir havada olabileceği gibi, kabusumsu bir hale de girebilir. Aynı gece yürüyüşünde birinden diğerine geçmeniz de olası.

Evet maalesef gece yürüyüşünüz bir kabusa çabucak dönüşebilir. Eğer yol arkadaşınızı iyi seçmemişseniz. Seçemediyse. Örnek : Her şeyi eleştiren, hiçbir konuda asla sizinle aynı fikirde olmayan bir yol arkadaşınız varsa yandığınızın resmidir. Hele aynı şeyleri söylediğinizde bile sizinle tartışma "olanağı" yaratabilen biriylese : Kabus artık ayın, yıldızların, gecenin, plajın, çadırın, orkestranın, iyi giyimli ve bakımlı kadınların, özel güvenlik görevlilerinin, köpeklerinin ve daha ne varsa hepsinin yerini alabilir. Yandığınızın resmidir. Daha ne istiyorsunuz yani?

Büyük lafını dinleyip yol arkadaşınızı hemen değiştirmelisiniz. Bir dahaki gece yolculuğunuzda artık. Bir dahaki rüyanızda mümkünse. Çünkü bu yolculukta iş işten geçmiştir maalesef.

Gece yaşantısı bir daha gün yüzü göremeyecekmiş gibi çekip gidiyor.

Gecenin ve denizin grisi, sayfama bir başta öbürüne geçip duruyor. Durmuyor. Hayat.

(Tarihi yok. Cografyası aynasıdır.)

KOLTUK

Şu (gördüğün) koltukta, uyanık, rüyalara yattım. Bir türlü kalkamadım. Şunun üzerinde oturdum, gündüz ve kimi zaman oldu gece de, gökyüzünü seyreyledim. Doğayı, denizi ve insanlığı da : Sırlarını ama asla çözemedim.

Yaşamın çırılçıplaklığında yakalandım : Eller yukarı ! Eller aşağı !

Mevsimler, renkler, mevsimler, renkler : Kırmızı, kızıl, allı pullu mavi, sarı, turkuvaz, yeşil, kahverengi, mor, bizim siyah, sizin siyah : Simsiyah.

Bizim bura. Bizim bura. Ara.

Sokrat olmalı sanıyorum : “Aşkta tek yol firardır.” diyen. “Sevgililer Günü”nü safça, içtenlikle, inanarak, gelecekte umutlu biçimde kutlayan kadın ve erkeklere, bilhassa erkeklere : Kulağa küpe. Kadınlara da elbette :

Viagra çıktığında erkekler lehine bozulan (!?) cinsel denge, cinsel eşitlik (var olduğu kabul edilen mekanlarda sadece) için çare bulundu : ABD’de orta yaşlı ve yaşlı bayanların “ilacı” VIACREME çünkü artık Avrupa’da da satışa sunuldu : Duyduk duymadık demeyin viacreme’siz (y)atağa girmeyin. Önce Brüksel’de, Buruk-Sel’de küçük bir şirket tarafından. Ve sadece internet aracılığıyla. Fiyatı 35 euro. “Sadece”. Her kutuda dört adet. O zaman total ve hakiki bir orgazmın fiyatı sekiz örodan biraz daha fazla. Pamuk eller cebe (mi ?). Garantisi yok. Ama avantajı pek çok : Eğer “kullanma” olanağı bulamazsanız YENEBİLİYOR. Daha ne olsun ? Afiyet !

Birken iki olduk. İkiyken üç. Ve durduk. Ve dizlerimize vurduk : Eş, eş bu ne biçim goçuk !

Eşşşşek babalar ve analar : Çocuk parklarında sigara içenler. Bebelelerini gezdirirken elinden sigarasını düşürmeyenler.

Bak. Yürüyen toprak. Avanak. Bulaşıcı hastalıklar yerine bulaşıcı kahkahalar gerek bize. Hepimize.

Bir gül için bin dikene katlanmak. Bir yar için dağları delmek.

Gökten ne yağdı da yer kabul etmedi ? Gorki Baba ne diyor ? “Hep hayaletlerle yaşanmaz !” Gerçeğe, hakiki yaşama dönmenin de mutlaka bir zamanı vardır : Zaman geçmeden.

Kitap sevgisini ve kitap okuyarak “kafayı bulmayı”, “sarhoş olmayı” Fransızcadaki livre sözcüğü ne kadar da güzel aktarıyor. Hele (l)ivre biçiminde yazabilirsek. Tam da yerine oturuyor. Bu meseleyi daha güzel yansıtabilecek bir sözcük arıyorum. Var mı ? Bulamıyorum. Şimdilik. Göreceğiz, aramalarımızın ardından.

Benlik, BEN-CİLLİK, bireysellik alanında yeni bir aşamaya vardığımız kesin : Büyük bir mağazanın yaz modellerini sunmak için başlattığı ve her yerde üstümüze üstümüze gelen reklam panolarını seyrettikten sonra bu sonuca ulaşmamak mümkün değil. İşte örnekleri. Buyurun kararı birlikte verelim :

“Je’nün kurallarını ben saptıyorum.” Buradaki “je” (“jö”) ben anlamında. Ancak okunuşuyla, telafuzuyla, çıkardığı sesle “jeux” (“jö”) (oyun) sözcüğünü çağrıştırıyor. Aranan da zaten budur ve o zaman işte reklam “Oyunun kurallarını BEN saptıyorum.” deyişinin bencilleştirilmesine bürünüyor.

Başka bir reklam panosunda şunları okuyoruz : “Ma mode à moi c’est moi.” “Benim modam benim” veya “Benim modam bendir.” Burada küçük bir cümlede, iki kez ben anlamına gelen “moi”, bir kez de benim anlamına gelen “ma” kullanılması da masum değil elbette. Yakında MOİ, MOİ, MOİ diye diye gidecekler. Ve kendi

başlarına kalacaklar. Kesinlikle. Bencilliğin çıkmaz sokağı yalnızlıktır çünkü.

Nihayet reklamlardaki en vurucu slogana geliyoruz : “La mode me suit, donc je suis.” “Moda beni izliyor, o halde varım.” Burada pek ünlü “Je pense donc je suis.” (“Düşünüyorum o halde varım.”) bencilleştiriliyor. Öte yandan “ben modayı izlemiyorum” “moda beni izliyor” vurgusu yapılarak “ben”in önemi yüceleştiriliyor. Pes!

Bu sloganları, bu vurguları, bu tür “yüceleştirmeleri” gün boyu reklam panolarında gören, televizyonlardaki ve radyolardaki reklamlarda aralıksız duyan ve izleyen bebelerin, çocukların, gençlerin, kadınların ve erkeklerin ne olacaklarını bugünden tahmin etmek olası mı ? Bu bebeler, bu çocuklar, bu gençler neye, nereye doğru gidiyorlar ? Gidecekler ? Bene bene bene doğru mu?

Koltuklarımıza sıkı sıkıya sarılalım ve resmi geçitteki insanlığı seyreyleyelim : Her BEN, evet her BEN kendi sır(lar)ında YİTİK. Ve bunun çaresi de yok maalesef.

MASAL

Masal sözcüğü, her parçası aynı zamanda şöyle veya böyle bir anlamı taşıyacak biçimde olmak üzere, değişik kaç türde yazılabilir?

M-asal. Mas-al. Ma-sal. Masa-l.

Şimdi aklımıza gelmeyen, gelmesi nâ-mümkün, bilemediğimiz, daha kimbilir kaç değişik şekilde. Peki, masal ne demek o zaman ?

Gece ve gündüz anlatılanların tümü olmasın ? Gece anlatılanlar masal. Gündüz anlatılanlar yalan. Neden ?

Taksiler geceyi taşıyor, geceyi gündüzle karıştırıyor, müşterilerini yeni bir dünyayla tanıştıyor: Bazen. Belki budur masal. Yağmur, fırtına, kar. Işık, karanlık, yol. Sürücülerine sormalı : Neden ? Bahşiş vermeyi unutmadan. Yüzde on kadar olmalı.

Gözle dinlemek. Kulakla görmek. Burunla içmek. Ağızla susmak.

Yarasa ! Yarasalar geceyi gündüze taşıyamazlar. Başlangıçta yarasa vardı. Wuhan'ın dili olsa da anlatabilse.

Bu dünyada yaşayanlar, ölümler, gezenler, gezginler, denizciler var. Gerisi yok. Hepsi bu kadar.

Eskiyen "Beni" atıyorum : Varı ve yokuyla. Yeni "Ben"le yola devam etmek umuduyla : Paramparça olsam bile : Köprüler geçiyorum. Atla veya atsız. Gelin alaylarıyla veya gelin alayları olmadan. Ve her geçtiğim köprüyü havaya uçuruyorum. Evet köprüleri geçtikten sonra, kimi kez geçerken havaya uçuruyorum. Köprüleri havaya uçurarak geçiyorum. Geriye dönüş mümkün olmasın diye. Mümkün değil artık. Geriye dönüş yok çünkü.

Geçmiş zaman geçmiş çünkü. Ne varsa gelecekte çünkü. Geçmiş yaşanandır. Gelecek yaşanacak olan.

Siyah ışık. Siyah aşk. Siyah gece : Gündüze gebe. Beyaz ışık : Ölüm. Bizden uzak !

Zamanı ölçmek. Günleri saymak. Geceleri asla es geçmeden. Taksiler çünkü sırada. Dağı tırmanmak : Görmek için. Geleceği(mizi) : Gelecek kuyrukta çünkü.

Rüzgar : Kötü haberlerin yalnızlık kokan mesajcısı : Kenefiniz batsın !

Güneş : Işık ve gölge oyunu.

Duvarlar, bacalar, pancurlar, pencereler, ağaçlar, kuşlar, tarlalar, sarılar, samsarılar, sarı sıcaklar, hasır şapka : Her biri kendi sırasını bekleyerek ve bir öncekini izleyerek sahneye çıkıyor : “Van Gogh’un hiçbir yeteneği yoktu.” : Tek başına.

Bomboş yuvalar : Anasız, babasız çocuklara terkedilmiş :

Çocuklar incir yesinler, uçurtma uçurtsunlar, otomobil lastiklerini fiştiklesinler diye. Haylazistan’da haylazlık serbest. Yaşasın Haylazistan ve Haylazlar ! Yarınlar onların !

Yaşamın boşluğu : Dünyanın boşluğu : Geçerken. Geç-erken. Arkana dönme !

Dikkatttt ! Telefonlarımız dinleniyor !

VAR-OLMAK

Elektrik telleri, kentte ve kasabada ve hatta varsa köyde, tarihi ve güncel güzellikleri saklar. Saklayabilir. Ama bazen salkım saçak kendileri, elektrik telleri, bizzat bir güzellik, bir sanat eseri biçimini alabilir : Kendi kendilerini sergileyen. Bir yumak güzellik, bir gözyaşı gibi güzel.

Ama çirkinliğini güzellikten yine de bir farkı var : Sürgitmesi. Kalıcı olması. Oysa güzellik kalıcı değil : Maalesef !

Olumsuzluktan olumluluk yaratmak : “Güzellik kalıcı değildir” yerine, güzelliğin bu biçimde bile olsa olumsuzlaştırılması yerine, meseleyi başka bir şekilde dile getirmek. Olumlulaştırmak. Güzellikle çirkinlik arasındaki en önemli fark, çirkinliğin (ikincinin) sürekli olmasıdır. Demek. Yazmak. İfade etmek. Dile getirmek. Bu biçimde yazınca, söyleyince hem kibarca ve dolaylı olarak güzelliğin kalıcı ol(a)madığını belirtiyoruz hem de çirkinliğin bile sonunda olumlu bir yanı bulunduğunu vurgulama olanağını yakalıyoruz : Sürekliliğini. Ve nihayet çirkinliğin ille kötülük anlamına gelmediğini de yazmış, söylemiş oluyoruz. Çirkinliğin, her bakımdan göreceli olan bu tanımlamanın, kendine özelliğini, çekiciliğini de. Bu da az şey sayılmamalı hani. Evet bu da az şey sayılmamalı.

Sayfamda, karşısında oturduğum ve üstüne yazdığım, beyaz sayfamda ağ. Ağımda sözcükler. Canlı. Kanlı. Sözcüklerim kanıma ve canıma bulaşıyor. Saçlarım alev alev. Yanıyorum. Yan-gın. Yan-kız. Yanıyoruz.

Ara-mayın. Ne olur aramayın !

Sahip olmak. Var olmak. Mücadele sadece varlıkla yokluk arasında değil. Varolmakla yokolmak arasında da mücadele var. Başlanğıçta hepimiz, ağaçlar, hayvanlar, insanlar, vardık. Bugün diğerleri hâlâ var. İnsanlar ise sadece sahip. Yarın var-olamayabilecekler. İnsanlar.

Başlanğıçta yarasa vardı. Yineliyorum. Geçerken.

Öze sessizlik. Özümüz sessizliğimizde olmalı. Ama insan sözdür diyenler de var. Steinbeck gibi. “Lafı satanı” ağaçtan düşen(ler)e sormalı.

Oku-yorum. Oku-yamı-yorum ?

Konuşu-yorum. Konuşa-mı-yorum : Telefona asılı kalan. Sorgu sualsiz.

Yazılan göçmenin yol defteri olmalı. Eyleme geçmek için, saati geldiğinde eyleme geçmek için, söylenenlerin not edildiği yol defteri. Paylaşılan türden. Hemen şimdi geliyorum diyerek kayıplara karışmak. Bir kutu kibrit almaya çıkıyorum diyerek kayıplara karışmak. Yitip gitmek. Bir daha geri dönmemesine. Gelecek gösterecek!

Korumasız “ruhlarımızı” bilinmeyeni çok “güvenlik”lere gözü kapalı teslim etmek. Korkak ! Bomboş ruhumuz. Bomboş. Ve bilhassa farkında bile değiliz. Dramatik !

“Her sözcük ama kendi tarihiyle yüklü : Tarihi ve doğuşundan gün(ümüz)e üstlendiği tanım, görüntü, resimle de.” (G. Cheimonas)

Peki biz kimiz ? Kimdik ?

“Onur her zaman gebedir. Doğacağı yeri görmelisin.” (M. Baksi)

Sını-yorum. Sanı-yorum. İn-anı-yorum. (S)anı-yorum. Anı-yorum ?

“İnsanlar kavun gibidirler : Kimi iyi kavun. Kimi çekirdekli kavun. Kimi kavunlu çekirdek.” (Meçhul)

Çocukluk anılarının yaşanan rüyalar biçimine dönüşmesi. Rastlantıların düşe kalka düşsel boyutlar kazanması.

Rüyalar: Görül(emey)en: Görülen ve görülemeyen: Hiç(!) kimse (birkelimedehepsi) yoksa kendi hayatını yaşamıyor mu? İnsanlar, rastlantılar, sesler, parçalar, alışılmış yinelemeler, yabancılaşmalar, küçük mutluluklar, büyük hüznler toplamı olmasın ? Çocukluğundan beri değiştirilmiş, değişmiş, sınırlar içine alınmış, küçük veya büyük. Küçük veya büyük her biri birer maske : Sessizliğe mahkum edimiş yüz-ler : Trajik ! (Rainer Maria Rilke'den)

Saatler Kitabı'nın sayfalarını çevirmenin tam zamanı işte : Bu dünya ciddi mi ? : Gerçekten ?

“Çürük sözcükler” (Marcel Duchamp) : Halılara, kilimlere takılı : Dokumak çünkü bir tür (d)okumaktır. Halılar ve kilimler anılar yüklü. Kadınların alın teri ve göz nuruyla : İç malzeme ve iç ses taşıyıcısı halılar ve kilimler konuşmalı ve yazmalı saati gelince. Kadınları.

Lise yıllarından, yatılı okul anılarından, asla çıkılamıyor. Dışarı ! Ufuklarımızı kim genişletetecek ? Kim alaycı, acı alaylı.

Anlamak öğrenmekten iyidir. : Dinlemek yerine anlamak. Bir kez yetmez belki o zaman. Bir kez yetmez ! De-nem-eler ! Kurtarabilir.

Yaratmak, karşı olmaktır : Her alanda moda, alışılmış fikirlere, geleneklere, değişmezlikleri bilhassa ısrarla iddia edilenlere karşı ! KARŞI !

Fikirlerimizi dolaşmaya bırakmalıyız. Göçmenlerin not defterlerini, göçerlerin yol defterlerini okumaya bırakmalıyız. Kendi kendine

konuşmaya, kendi kendine söyleşmeye bırakmalıyız. Ne kendi lkemizi seebiliyoruz, ne kendi ana-babalarımızı : Bırakın o zaman gideğimiz mekanları seelim. Syleyeğimiz sözcükleri. İnanlarımızı. “Üstü Kalsın”.

Çocukluğumuzun kavgaları : Kimim ben ? Cambazların, ip çambazlarının ustalığı şart : Yanıtlayabilmek için. Kadın otobüslerine binerek gidilecek sirk cambazlarının.

Her şey değışti. Her şey değışiyor. Ama hiç bir şey gelişmiyor. Ama hiç bir şey olumlulaşmıyor.

Saati geldi : Kapılara yüklenmeli. Kapılara ! Çünkü kapılar uzun süreli açık tutulmuyorlar. Çünkü kapılar sürekli açık kalmıyorlar. Kapılara hücum ! KAPILARA !

(Paris, 14 Temmuz 2014.)

ÖZETLE HİKAYEMİZDİR

YAVAŞÇA DOĞRULDU YERİNDEN. Gece karanlığı basalı çok oluyordu. Çok. Kapkara bir karanlık.

Bir tavşan gürültüsüne tabanları yağladı.

Kuşlar dünden suskun. Sülünler uykuda olmalı. Bu saatte dolaşacak hal mi kalır? O kadar zaman kasım kasım kasıldıktan sonra.

Bir karaca orman kenarında dolanıyor. İlk çatırtıda postu ağaçların arasına atmak için teyakuz halinde. Teyakuz alarm demektir ve bu sözcüğü artık herkes kullanmamaktadır, karacalar hariç.

Aniden bir şimşek çaktı. “Eller yukarı” diye bir ses duydu karaca. Ulannnn şimşekler ne zamandan beri konuşuyor dedi kendi kendine. “Eller yukarı” dedi yeniden bir ses. Senin ellerini de yukarını da diye harbiden savurdu küfürünü karaca, kızgın.

Burası burasıdır kardeşler burada eller yukarı kaldırılmaz. Can pazarı değildir.

Burada yürünür. Konuşulur. Düşünülür. Sohbet edilir.

Şırppp diye kesildi şimşek.

Gece aniden gündüze devrildi. Güneş çok hızlı yükseldi, acelesi olmalı. Hayal dünyasından gerçek dünyaya geçti. Geçişte denetim yok. Geçişte sorgu sual yok. Ama geçmeseydi keşke. Neden keşke? Kalsaydı hayal dünyasında. Ne olurdu acaba ?

Bunu ve benzer soruları yanıtlamak için yürümeye başladı.

Dün bu sokaklardan, bu caddelerden, bu bulvarlardan, bu meydanlardan geçmemiş miydi? Şurada halaya durmuştu

yoldaşlarıyla. Şurada sloganlar atılmış, kardeş kardeş gülünmüş ve yürünmüştü...

Yarınlara nasıl olsa ve ustalarımızın söylediklerine bakılırsa mutlaka evet mutlaka daha iyi olacaktı bugünden.

Yarınlara yürüyüş sürüyor. Sürecek. Sürmeli...

Sürmeli gözleri çok güzel.

O gözlere dalıp dalıp yeniden hayal dünyasına dönmek mümkün. Nasıl olsa nöbet tutanlar da hayal nöbetinde. Nasıl olsa denetim yok. Geçse mi? Geçmese mi?

Ah! Ah evet ah! İşte aniden olanlar oldu, yavaşça eğildi ve dudaklarından özlemle öptü. Bir daha. Bir daha. Ne kadar sürdü bu? Bilinmez. Çünkü bunu henüz kitaplar yazamadılar.

Hayal dünyasında birdenbire kuşlar uyandı, sülünler salına salına yürümeye başladı, tavşanlar koşuşturmaya.

Evet işte aniden olanlar oldu. Gece karanlığını birlikte yarıdık ve yarınlara birlikte vardık. Bu da bize yeter.

SONBAHAR GELDİ

Dün pazardı. Bol güneşli mevsimine, zamanına göre epey soğukca (bundan hiçbir şikayetim yoktur) şiirin bir gündü.

Dün pazardı ve aynı zamanda Fransa'da avlanma yasağının kaldırıldığı gündü.

Köyevindeydik hafta sonu vesilesiyle ve uzun bir bisiklet turu atmak üzere çıktık : Biz rahat rahat asfalt yollarda turlarken, yüz, iki yüz metre ötemizdeki ormancıklarda aralıksız süren tüfek sesleri duyuluyordu...

Hepsi bir tür avcı üniformasına bürünmüş, tepeden tırnağa silahlı avcıların silahlarından çıkan gürültüler, patlamalar, kurşun sesleri ağaçlarda yankılanıyor... tavşan, keklik, sülün, karaca ne bulurlarsa, menzillerine ne düşerse vurdukları anlaşılıyordu.

Kimi kez hasat sonrası kendi haline bırakılmış tarlalarda beş, altı, yedi avcı uzunlamasına yayılmış bir vaziyette geniş alanı adım adım (t)arıyorlar. Arıyorlar. Yanlarında avcı köpekleriyle. Hepsi tek tip avcı giysileri içinde sanki bir ordunun son askerleri. Sessiz.

Bugün Pazar avcılar azar. Eh biz o zaman postu bırakmaktansa (şaka, şimdiye kadar kimi yerde bir avcı yanlışlıkla diğerini vurdu ama yoldan geçenin vurulduğu henüz tarihe not edilmedi) asfat yoldan vazgeçip tarla yollarına dalıyoruz. Avdan, avcılardan, avlayanlardan uzaklaşıyoruz.

Avlanmak istenenler de bizimle.

Solumuzda henüz hasatlanmamış mısır tarlaları. Mısırlar insan boyunu aşiyor, kimi yerde sulama vesaire için bir traktörün geçebileceği kadar bir geçiş yolu bırakılmış...

Aaaaaaa aniden ne görsek? Bir karaca ve yanında tirtir titreyen yavrusu, birbirimizle bakiştık, anne karaca sol ön ayağını kaldırıp ağzına doğru götürdü ve sussssss işareti yaptı, ses yok, seda yok... Mesaj çok açıldı, hemen bir göz kırptım, elbette sussss dedim:

Evet avcılara karşı karacalarla, keklüklerle, sülünlerle birlikte barış ve huzur için o anda aynı paydada buluştuk ve birbirimize başarılar dileyip ayrıldık. Dayanışmamız sürüyor. Sürecek. Doğayı, barışı, huzuru korumak için.

Dün bisiklet turumuz bittince eve döndük. Bugün sorduğum tek soru şudur : O karaca ve yavrusu, sülünler, keklükler ve bizi görür görmez tabanları yağlayan tavşanlar yaşıyor mu? Bugün.

SEYR(EYLEM)ETMEK

Sadece seyir sözcüğü az kalıyor. Seyretmek sözcüğü tümünü ifade edemiyor. En uygunu seyreylemek. Bu sözcükte çünkü hem seyir/seyir var, hem eylem, hem de seyrek.

Her seyir seyreylemek fiili ile çekilmez. Kimi seyir için seyreylemek gerekir. Evet böylece, sadece böylece seyir sanatsal bir boyut kazanır. Sadece bu durumda ve seyreylemek meselesi bilinince. Bunun en iyisini de kimi ressam yapar. Kimi yazar. Kimi şair.

Mesele, tümüyle bir sanat ve yaratmak boyutunu ancak o zaman elde eder.

Yazarlıkta, sanatta, şiirde, iyi yazmakta ve hakiki yaratıcılıkta, “seyretmek eyleminin” önemi burada bir kez daha ve tam da yerinde vurgulanmayı hak ediyor. Ve ister istemez aklıma Yaşar Kemal’in nehir söyleşilerinden birinde (bu nehir söyleşi sonra dayanamayıp söyleşi ve sözleşi okyanusuna dönüşüyor) anlattığı çocukluk anılarını getiriyor : Hani saatlerce bir kilimi, bir arıyı, bir kuşu, bir ağacı, bir yaprağı, bir aklınızanelgelirseonu seyretmek işini kendine özgü ve dünyalara değişmem bir “meslek” biçimine çevirmesi.

Mutlaka okumuşsunuzdur. Okumadıysanız mutlaka okumalısınız : Hem Yaşar Kemal’in özgeçmişini kendinden dinlemek için, hem de dev yazarımızın mesleğindeki ilk adımlarından itibaren nelerle karşılaştığını ve bunları yıllar sonra nasıl biraz alayla, biraz hüznle ve hep şiirsel bir biçimde anımsadığını görmek için. Alain Bosquet ile yaptığı konuşmalardan oluşan ve Yaşar Kemal Kendini Anlatıyor başlığıyla yayınlan kitaptan söz ediyorum (Toros yayınları, İstanbul, 1994).

Bu kitap sanki unutulmuş gibidir, oysa tamamı bir hazinedir. Alaylı, acılı, destansal, eğlenceli ve hüzünlü anılar yanında yazarı yazar yapan yolları, insanları, akraba ve dostlarını da izlemek olası çünkü.

İşte bu önemli yapıtta Yaşar Kemal aynen şunları söylüyor :

“Bostanı beklerken bir merakım da karpuz kapuklarıydı. Karpuz kabuklarını güneşe koyuyor, eşek arılarını bekliyordum. Eşek arıları, sarıca arılar, bal arıları, öteki arılar kabuklara doluşuyorlardı. Kabukların arasına oturuyor, onlara, üstüste çokuşmuş arılara gözümü dikiyor, gözümü onlardan ayırmadan seyrediyordum. Bir şeye gözümü dikip günlerce durmadan seyretmek benim çocukluk huylarımın başlıcalarındandı. Örneğin eve getirilmiş bir kilimi aylarca bıkmadan usanmadan seyrettiğimi anımsıyorum. (...) Hele bir tanesi çok tuhaftı. Biçimleri, renkleri görülmüş değildi. Ben o kilime vurulmuş gibiydim. Kilim duvara asılıydı. Ben o duvarın dibine oturuyor, gözümü de kilime dikiyor, durmadan, usanmadan, bıkmadan kilimi seyreyliyordum. Her gün yeni bir biçimin, yeni bir rengin tadıyla kendimden geçiyordum. Sonra kilim dokuyanlara merak sardım. Çoğunlukla kilimleri genç kızlar dokuyordu. Ben de sabahlardan akşamlara kadar tezgahların önünde evdeki kilimi seyreder gibi kilim dokuyanları seyrediyordum. Ben yedisindeydim, kilim dokuyan komşu kızı da on dokuz yaşındaydı. Kilime mi, kıza mı aşğım birbirine karıştırdım. (...) Çocukluğumda demircilerin ocakları, marangozların uğraşları da benim için arı seyretmek gibi bir şey olmuştur. Bu seyretme işim günlerce de sürüyordu. Sanki dünyayı, hiçbir şey yapmadan seyretmeğe gelmişim. Bir de ağzı yukarı yatıp köyün üstünde dönen, türlü oyunlar oynayan, tortop olup büyük hışılıyla, civcivleri kapmak için köyün üstüne sağılan kartalları seyrediyordum.” (s. 42 ve 45.)

Sonra dostluk kuracağı karıncalar, kelebekler, atlı ve “atsız” karıncalar, keklikler ve daha bir dizi canlı Hemite’de sıraya girecekler. Sonra çiçekler gelecek: “Çiğdemler, kengerler, yaban margiritleri, kayalıklarda biten nergisler, sümbüller, mersin çalıları, gelincikler...” Ve daha sonra Abidin “çiçekleri” ve “çiçeklemeleri” elbette. Bu konudaki en iyi yazıyı da Yaşar Kemal usta patlatacaktır Paris’in orta yerinde. Adanalıya da bu yakışır.

Yaşar Kemal’in izinde seyir eylemine katılanlar arasında Osman Şahin’i ve Mustafa B. Yalçiner’i mutlaka anmalıyım. Üçü de Torosların çocuğudur. Kürt, Yörük, Türkmen aynı poyrazın, aynı Akdeniz’in, aynı dağların ve ovaların çocukları. Torosların çıgıllıklarını taşıyan derin emekçilerdendir üçü de. Örneğin Musafa B. Yalçiner’in öykülerinden oluşan Sümbül Gölü’nde (Etik Yayınları, İstanbul, 2009), seyrelemek, seyiri sanat haline dönüştürmek ve yazmak yapıtın asıl kahramanıdır.

Kemal’i, Şahin’i ve Yalçiner’i seyrelemek eylemini sanata dönüştürebildikleri için de kutlamak lazım.

Elbette Çinli dağlıların aralıksız iki gün sadece bulutları seyretmesi de aklıma geliyor. Evet tam iki gün gece gündüz bulutların nasıl biçimden biçime girdiklerini/girmelerini ve renkten renge değişimlerini seyrelemek. Bir denesek diyorum, belki bize de dünya kadar şey öğretirler. Bulutlar elbette. Enazından sabırlı olmayı.

Tam mevsimidir : Doğa kefenini yırttı, sıra bizde : Uyanmak, renkler, sesler, parfümler, kokular arasında seyirlere dalmak. Seyrelemek doğayı ve kendimizi. Bize benzeyenleri ve “ötekileri”.

Rüyalarımızın son sığınağı seyir. Seyretmek. Seyrelemek. Seyiri bir eylem ve sanat biçimine dönüştürmek. Mümkün.

YAVAŞLIĞA GÜZELLEME

“DAHA YAVAŞ LÜTFEN. Pps” BAŞLIKLİ Zikrullah Kırmızı imzalı ve John Lennon’un “İMAGİNE”İ EŞLİĞİNDEKİ İNCE VE SIK DOKUNMUŞ FİLOZOFİK DEYİŞLER, DÜŞÜNCELER, DAMITILMIŞ CÜMLELER BENİ ALDILAR BENDEN VE HEMEN YAZMAYA SÜRÜKLEDİLER. ZATEN MAKİNE BAŞINDAYDIM, BİR HAYAT HİKÂYESİNİ BİTİRMEYE ÇALIŞIYORDUM AMA ONU BIRAKTIM VE BU METNİ YAZDIM DİNLERKEN VE SEYREDERKEN.

Etkilenerek ve etkilendiklerimi sizlerle paylaşmak umuduyla:

Az tüket mutlu ol. Azla yetin yarına da kalsın.

Her saniye sonuna kadar yaşanılmayı hak ediyor. Her saniye dopdolu tadılmaya değer.

Merdivenleri yavaş yavaş çık. Koridorlardan koşarak geçme. Kayarsın. Kapıları yavaşça kapa. Çarpılırsın yoksa. Çarpılma. KIYMA GENÇLİĞİNE.

İçimizdeki çocuğu öldürmemek. İçimizdeki kadınları dinlemesini bilmek. Adam olmak kısacası. Bütün hödüklere nanik!

Evet, can sıkıntısından uzak durmak. Ama unutmamak: Can sıkıntısı ille kötü bişey de değildir. İlle kötü bişey de olmayabilir. Kemal Tahir Kelleci Memet’te boşuna “içerideki” kahramanlarından birini “Canın sikkını, gevşeginden iyidir” diye konuşturmaz. Bildiği bişey vardır mutlaka.

Hiçbir zaman hiçbir kimsenin “Fan”ı olmamak! Asla! Hep özgür, hep demokrat.

İyimser karamsar olmak. Kapkara karamsarlıktan fena halde kaçınmak.

Koşmamak. Yürümek.

Yürürken yaşamdan istifa etmemek. İstifade etmek.

Haydarpaşa Lisesi'nde öğrenciydim, çocuktum ufacıktım. Yerde buldum bir erik ama yemedim. Erik yemek için erik ağacını çiçeklenmesinden sonuna kadar seyretmek. Erikler olgunlaşınca tane tane toplamak. Topla-Bak.

Lise'den sıyrılarak çıktım. Kadıköy'e doğru "piano piano" yürümeye başladım. Demir Köprü'nün üstünde durdum: Sağda Haydarpaşa Garı, solda Anadolu'ya açılan kavimler kapısı. Ey Anadolu duy beni! Bekle beni!

Kadıköy'de Meydan'da iyi bir kitapçı var. Kitapçı'da Orhan Kemal'ler var: Gıcır gıcır Varlık Cep Kitapları. Arkadaş Islıkları, Avare Yıllar, Babaevi, Cemile... Kadıköy'de arka sokaklarda esnaf lokantaları var. Esnaf lokantalarında tas kebab, pilav var. Esnaf lokantalarında kuru fasulye, pilav var. Demli tavşankanı çaylar var. Ve hoş sohbet. Daha ne olsun?

Moda'ya doğru bir yürüyüş olsun: Kıyıdan.

Her ağaç gövdesine dokunarak. Kuşlara göz kırparak. Denizle ve balıklarla arayı fazla açmadan. Kız arkadaşlarımızı okşayarak. Meme uçlarını ısırarak. Tam o sırada dolmuşta geçen genç anneye ve dizleri üstündeki çocuğa bir tebessüm: Filiz memnun ben memnun.

Z-AMAN'ı amandan ayırmak Z'yi özgürlüğüne kavuşturmak. Z (ZET) "ölümsüzlük" demektir Hellencede. Ölüm-sizlik olmasın!

Çiçekli heybelerini umut, adalet, hoşluk, aşk, eşitlik, güzellik, şirinlik, barış, kardeşlik, huzur ve özgürlükle doldurup pembe bisikletlerine atlayarak gökyüzüne yol döşeyenlere ve döşedikleri yoldan «yükselenlere» bin selam. Öpücüklerle.

(g)örmek: Kill Your Television.www.TurnOffYourTv.com

aN-a(ı)-msamak : Tv'lerinizi kapayınız (g)özlerinizi açınız.

Carl Honore'nin Yavaş eserine ve onu Türkçeye kazandıran Esen Gür'e (Alfa Yayınları) teşekkür etmeyi ihmal etmemek.

Bir kent düşünün: Citta Slow: Yavaş Kent.

Bugüne kadar hızlı yaşadık biraz da yavaş yaşamayı denesek diyorum. Ne dersiniz?

Siz düşünedurun, John Lennon ve Yoko Ono ormanda yürürler yavaş yavaş ve yine yavaş yavaş yürüyerek ormandan çıkagelirler. Dev konaklarına doğru tıptıptıpatıp. Kapının önünde duruverirler: Bu adres o adres midir? Yavaş ol batman gelesin şehri burası mıdır? John ve Yoko ya da Yoko ile John aniden yitiverirler: Aaaaaa, fakat meraklanmamak lazım yine de, çünkü konağın içinde peyda olurlar sonra. John piyanosunun başına oturur. İmagine'e başlar. O sırada Yoko tek tek tane tane kocaman pancurları açar: Bir. İki. Üç. Dört. Beş. Işık dolar dev salona. Duvarlar bembeyazdır. Ve işte o duvarlara John rüyalarını yazıverir. Yavaş yavaş okunsunlar diye.

Evet, ne dersiniz? Bugüne kadar hızlı yaşadık biraz da yavaş yaşamayı denesek diyorum. SORUMU YİNELİYORUM: Ne dersiniz?

METAMORFOZ İSTEMEDEN BİLE

TIR şöförlerini izleme olanağınız olmuştur mutlaka. Kocaman kamyonlarının direksiyonundayken değil sadece. Kamyonlarından indikten sonra, örneğin yürürken, otururken, yemek yerken, dans ederken. Kemerden yukarıya doğru iyice bakınız : Büst dediğimiz vücut parçası son derece gelişmiş. Hatta çok gelişmiş. İri mi iri. Omuzlar geniş. Pazular yerinde. Hele eller : O koskocaman parmaklı kepçe eller.

Vücudun üst tarafı alt tarafıyla ters orantılı.

İşte bakın kemerden aşağısı cılız. Bacaklar ipince. Çarpık ve çelimsiz. Bacaklar kısa. Hatta çok kısa.

Vücudun üstüyle altı arasında bir dengesizlik hemen göze çarpıyor. O büst bu bacakların ve “güvercin ayakların” üstünde nasıl duruyor diye sormadan edemiyorsunuz. Evet nasıl duruyor ?

TIR şöförlerinin sanki hepsi birbirine benziyor : Vücut bakımından.

Hemen eklemeliyim : Direksiyon başında herbiri bir “çatlak” gibi görülen bu adamlar insancıl, barışçıl ve sevimli yaratıklar. Tamam, babadan, veya az bile olsa kimi için anadan gelme, bu mesleği seçmişler, kültür sınırlı, ama “kulakları delik” olduğu için (kimininki küpeli de) herşeyi aşağı yukarı biliyorlar. Kulaktan dolma ama yine de dolma. Bomboş olmasından iyidir.

Bu işkolunda sömürü oranı çok yüksek, çalışma koşulları dertli ve bu nedenlerle TIR şöförlerinin “saati gelince” barikalara tırmanacaklarından hiç kuşquam yok.

Bidakka konu kaydı. Toparlıyorum : Bugün bunu değil başka bişeyi konuşalım diyorum : Eller, ayaklar, parmaklar ve gözlerdeki

değişimi. Dönüşümü. Başkalaşımı. Metaformozu yani. Özel olarak arzulamadan bile.

Evet günlerini ve bilhassa gecelerini direksiyon sallayarak ve hep oturarak geçiren bu emekçiler tam anlamıyla “mütasyon” (fransızca “mutation” kelimesinden) içindeler :

İşte bacaklar ve ayaklar neredeyse önemli işlevlerini yitiriyor. Her şey ellerden ve gözlerden geçiyor. Ellerle birlikte pazular gelişiyor, vücudun üst kısmı da. Ama alt taraf inceliyor, bir deri bir kemik olma yolunda hızla ilerliyor.

Bu tür mütasyonu sadece TIR şöförleri yaşamıyor : Hayatlarının önemli bir bölümünü bilgisayarlarının, evet evet bilgisayarlarının, televizyonlarının başında ve otomobillerinde geçirenler de benzer bir dönüşümde.

Onlar da sürekli oturdukca bacakları ve ayakları bir işe yaramaz hale geliyor. Her şey elden geçiyor burada da. Tuşlara, “düğmelere” parmaklarla dokunuluyor. Veya doğrudan doğruya ekrana.

Bilgisaray uzmanlarının, sürekli televizyon izleyenlerin bir derdi de gözler elbette. Gözlüklülerin sayısı artıyor. Gözler gittikçe bozuluyor. Gözlükleri daha sık değiştirmek gerekiyor. Ayakkabıcı dükkanlarının ve ayakkabı onarıcılarının kapanması buna karşın göz doktorlarının, gözlükcülerin, gözlük satanların sayısının artması başka neden kaynaklanabilir ?

Artık insanlar yürümüyorlar, “çıkıyorlar”, koronabelası sonucu “evde kal”ıyorlar. Oturduğu(muz) yerden “olayları izliyor”, “ilişkileri kuruyor”, “ilişkileri sürdürüyor(uz)». Oturduğumuz yerde çalışıyoruz : Fransızca télétravail deniyor : Uzaktan-iş/çalışma.

Hepsi tümü tamamı önce de vardı, korona belasıyla hepsi ve bilhassa “oturganlığımız” bir-iki derece daha tırmandı. Değişiyoruz. Sadece ruh halimiz değil, fiziğimiz de etki altında.

Bacaklar ve ayaklar çılızlaşıyor. Eller irileşiyor. Gözler “bozuluyor”. Oturganlık oranımız artıyor, yineliyorum. “Kanapeleşiyor”.

Birdenbire bahçemden iri bir tarla faresi “piano piano” geçiyor. Çılız bacak ve ayakları ipiri vücudunun altında yitik. Beni görmüyor. Beni duymuyor, biraz daha yaklaşıyom ve “ilerleyişini” izliyorum : On dakikada ancak deliğini bulabiliyor, giriyor, yeraltında kayboluyor : “Chi va piano va sano”. Köstebeklerin durumu daha beter. Ne oluyoruz ?

Gelecek kuşaklar mutlaka kısa, çok kısa boylu ve cılız bacakları üstünde durmaya çalışan garip (b)üstlü yaratıklar olacaklar. Belki.

Fiziki başkalaşımı/değişimi/dönüşümü, bugün henüz tamamiyle göremediğimiz düşünsel, ailesel, toplumsal başkalaşımalar izleyecek. Belki. Mutlaka. Kesinlikle. Bilemiyorum.

Acaba ?

Ne dersiniz ?

Hayatımız, yaşam biçimimiz değişiyor. Başkalaşıyoruz. Elimizde olmadan. Arzulamadan. Farkına bile varmadan. Dikkat.

Bu kadar da değil : Biliyorsunuz, insanlar uzayda, uzay araçlarında uzun süre, yıllarca, kalmak zorundalar. Mars’a gitmeye hazırlananların bu günlerde yaşadıkları deneyi anımsamalı. Uzay araçlarında her şey ellerle yapılmakta. Uzayla ilgilenenlere, işin uzmanlarına bakılırsa, uzayda bacakların ve ayakların hiçbir yararı olmayacak, hiçbir önemi kalmayacak ve uzayda yaşanmaya başlanırsa bacaklar ve ayaklar gittikçe küçülecek, küçülecek, küçülecek ve bir an gelecek bilinen işlevlerini yitirecekler,

kollarımız ve ellerimiz gittikçe uzun, büyük, iri ve parmaklarımız koskocaman olacaklar.

Birçoğumuz için bu mütasyon belki o kadar uzağa gitmeden de başlayacak. Belki de başladı çoktan.

Aniden yıldızsız geceyi bir meteor hızıyla yarıp gelen “devase bir hamam böceği” ekranıma çarptı ve tuşların üstüne düştü, yığılıp kaldı.

YİNELİYORUM : Yığılıp kaldı. Hikayemiz henüz bitmedi.

(26 Mart 2021’de ayorum.com sitesinde yayınlandı.)

“BOBO”LAR

Kent, insanoğlunun yarattığı, ama artık onun denetim ve gözetiminden çıkmış, kendi başına bir dev, sorunlarıyla, “doğurduklarıyla” başa bela bir canavardır. Şiddet, beleş-şiddet, vurdumduymazlık, çokbilmişlik abidesidir. Hele büyük, çok büyük kentler. Metropol, megapol, megalopol ve buna benzer isimlerle anılanlar.

Megapol nüfusu on milyondan çok olanlara deniyor : Moskova, New-York, Paris, İstanbul, Londra, Rio, Mexico ve daha bir dizi kent.

Eski Yunanca “megalos” (büyük) ve “polis” (kent) sözcüklerinden üretilen megalopol ise birbiriyle çok sıkı ilintili değişik büyüklüklerdeki kaynaşmış birkaç kentten oluşan bir bütünü tanımlıyor. Örneğin San Francisco ile San Diego arasındaki bölgede aralarındaki sıkı kaynaşmayla tanınan birçok kentten oluşan ve kısaca “SanSan” adı verilen yapılanma. İstanbul ve bölgesindeki irili ufaklı kentlerden oluşan dev yapıya da megalapol ismi layıktır. Paris ve çevresi aynı şekilde megalopol diye isimlendirilebilir. Yıllardan beri Fransa Cumhuriyeti Paris ve bölgesini kimi açılardan birlikte yönetebilmek arzusuyla “Le Grand Paris” (“Büyük Paris”) adı altında yeni bir yapılanmaya gitmek için hazırlık yapıyor. Bu amaçla son yıllarda bir ara kısa ömürlü bir “Büyük Paris bakanlığı” bile kuruldu.

Megalopoller bugünkü büyüklükleri içinde ve milyonlarca nüfusuyla birer memleket, birer ülke boyutuna varmış olan yapılardır... İdari, siyasi, toplumsal, ekonomik, örneğin beslenmelerine ve yönetimlerine ilişkin binbir sorun yaratıyorlar ve bugün onca çabaya, değişik uygulamalara karşın bir türlü

dertleri çözülemiyor. Bugünün ve büyük olasılıkla bu yüzyılın en önemli meselelerinden biri devkentlerin (birlikte yazılmalı), “dünya-kentlerin” meydan okumalarına verilecek yanıttır. Devletler yetkilerinin bir bölümünü bu yeni tür yapılanmalara devrederek, onlara birçok alanda daha çok maddi ve mali olanak tanıyarak, yani bir anlamda geniş özerklik tanıyarak üstesinden gelebilecek mi? Geçmiş yıllarda, Tony Blair’in önerdiği “Büyük Londra” tasarısı da bu bağlamda anımsanabilir...

Bu tür kentlerde toplumsal yeni oluşumlar da gözlemleniyor. Bugün size bu konuda Paris’ten bir örnek vermek istiyorum :

Evet son onbeş veya yirmi yıl içinde Paris’in sosyolojik yapısında son derece ilginç bir değişime tanık olduk. Konunun uzmanlarının “bobo” diye isimlendirdiği “bourgeois” (burjuva) ve “bohème” (bohem) sözcüklerinin ilk iki harfinden oluşturulan bu terimle tanımlanan yeni bir kuşak Paris’te ağırlık kazanmaya başladı.

Bobo takımı çalışan, iyi para kazananlardan oluşuyor : Bilgisayar mühendisleri, yeni ve küçük şirketlerin genç patronları veya borsa oyunları ile kolay yoldan “köşeyi dönmüş” gençler, müzik ve sinema “sanayiinin” yeni, genç ve “devrimci” yaratıcıları bu toplumsal grubun en bilinen örnekleridir.

Ancak ana-babaları gibi dört duvar arasına kapanmak, sıkıntılı, ikiyüzlü ve sahtekar burjuva hayatı yerine açık havada ve parklarda, mevsim elveriyorsa Seine veya Seine’in kanallarının kıyılarında akşam üzerlerinden gece yarısına kadar yere serdikleri battaniyelerde, kilimlerde varsa bitik bir halı üzerinde, ufak ufak demlenen, keyiflenen ve yemeklerini yiyen, bu arada çok eşlilik yaşam türünü benimseyen (bu yaşam türü erkekler kadar kadınlar için de geçerlidir, burada da ayrı gayri yok, herkes eşit ve herkes istediği kadar kişiyle “yatabiliyor”, ama AIDS korkusu da kapıda elbette, ve bu nedenle kimse “şemsiyesiz” çıkmıyor) veya evlilik

türü sıkı bağılıklar olmadan kadın-erkek ilişkilerini öğrencilik yıllarındaki gibi götüren yirmibeş-otuzla kırk-kırkbeş yaşları arasındaki gençlerden oluşuyor. Kimse evlenmeye yanaşmıyor. Çocuk yapmak ise hep çıkmaz ayın son çarşambasına bırakılıyor. Ama kimi kadın açısından yaş kırka yaklaşınca etekler tutuşuyor, çocuk yapacak ve ona bakacak bir erkek aranıyor. Bu koşturma ve yamanma erkekler için de geçerlidir. 2020’de korona belası sonucu yenidoğumlar bir yıl öncesine göre azaldı ama yine de 735 bini geçti. Avrupa için yüksek bir rakam.

Nisan-Mayıs 2002’de ırkçı Le Pen’in cumhurbaşkanlığı seçimlerinde ikinci tura kalması vesilesiyle sergiledikleri gibi, gerekince gösteri ve yürüyüşlere de katılan Bobolar siyasi alanda ellerini kullanarak yani oy vererek yönetimi değiştirmeyi tercih ediyorlar. Çevre sorunlarında son derece hassaslar. Genel olarak sol partilere ve daha çok Yeşiller’e oy verdikleri tahmin ediliyor.

Paris’te örneğin su dağıtımının özel şirketlerden geri alınması için düzenlenen eylemlere katılmaktan çekinmediler. Su dağıtımının özelleştirilmesine başından beri karşı olan ve her seçim kampanyasında yeniden suyun kamulaştırılmasına vaatlerinin başında yer veren Sol Birlik, Boboların oylarını da alarak Paris’te seçimi kazandı. Ve hemen sonra vaadini gerçekleştirdi. Ama öyle ihtilalci bir atılım da yapmadı, su dağıtımının belediyece yapılmasını “yumuşak” bir yöntemle ve aşamalı olarak gerçekleştirdi. Boboca.

Şimdi Boboların oturduğu şık ve modern ve bütün hizmeti (posta hizmeti de) kendi içinde binaların geniş balkon ve teraslarında, kimi birer küçük bahçe, kimiye yüzme havuzuyla ve etrafındaki ağaçlar ve çiçeklerle park havasındaki teraslarda su daha rahat kullanılıyor. Bundan elbette mütevazi evlerinde oturan emekçiler

de yararlanıyor. Emekçilerin şirin evlerinin pençerelerindeki sevimli çiçekler de rahat rahat sulanıyor. Evet bir çiçekle bahar gelmez ama, değerli arkadaşım Arif Okay'ın dediği gibi, bir çiçek te bir çiçektir.

(12 Ekim 2009 tarihli Günlük'te yayınlandı. 27 Mart 2021'de gözden geçirdim, bir-iki ek bir-iki çıkarma yaptım. Kent ve şiddet konusunda ekitap.ayorum.com sitesinde hediye olarak sunduğumuz Kent-Şiddet başlıklı ekitabıma bakılabilir.)

BÜTÜN SERÇELERDEN ÖZÜR DİLİYORUM

Burt Lancaster'ın başrolünü üstlendiği Birdman of Alcatraz (Alkatraz Kuşçusu) isimli filmi mutlaka bir, belki iki kez görmüşsünüzdür. Görmemişseniz eğer, bir gün mutlaka televizyonda yeniden gösterildiğinde aman kaçırmayın. Hiçbir mahkûmun firar edemeyeceği kadar sıkı olmasıyla övünülen (Buna rağmen bu hapisaneden bile firar edenler oldu, duvarlar özgürlüğü ve özgürlük arzusunu önleyemezler çünkü) bir ada içindeki hapisaneye getirilen mahkumun dışarı açılan tek “penceresi” olan hücresinin minik “deliğinden”, buna penceresinden demek biraz zor, bir serçeyle nasıl iletişime girdiğine ve bu iletişimin, ilişkinin günden güne ve artan bir ölçüde giderek iki taraf için de ayrılmaz bir dostluğa dönüştüğüne tanık oluyoruz.

1960'ların ilk yarısında Ankara'da Siyasal Bilgiler Fakültesi'ndeki öğrencilik yıllarımda Büyük Sinema'da izlediğim bu film epey etkilemişti. Nasıl etkilemesin ? Filmde anlatılan hikayeden sonra serçeler insanların en son dostları mı sorusunu soruyordum çünkü: Ben ki çocukluğunda çok serçenin canını yakmış, çok serçenin ölüm fermanını vermiş bir belayım, bir kişiyim. Bir kişi, ama bin, belki milyon örneği bulunan cinsinden.

Çocukluğumun Ergani'sindeki yaz tatillerinin en büyük, en önemli sportif çalışmalarından biri Kemaliye Mahallesi çocuklarını örgütleyip Kemaliye Spor'u kurmak, düzenli ve ciddi antrenmanlar yapmak/yaptırmaktı. Bu konuda ağabeyim Tahsin Güzel'i örnek alıyordum: O, çünkü Ergani Gençlik Spor takım kaptanı ve antrenörüydü: Onun Ekrem'li, Eyüb'lü, “Lastik” Ali'li takımımızı nasıl çalıştırdığını izleyip, sonra onu taklit ediyordum. Bu arada “futbolcularımdan” aيدات bile topluyor, küçük bir deftere

kaydediyordum: Tek ve kendi gitmiş ahı kalmış cinsinden futbol topumuz patlarsa (iki günde bir patlardı) tamir ettirmek için, düşüp yaralanan, kafası kırılan, tekme yiyip ayağı şişen, bir arkadaşına gerekirse “yardım” etmek için.

O günlerin, o yaramazlık günlerinin ikinci büyük “sportif” faaliyeti ise, kardeşlerimle ve/veya birkaç arkadaşla, ellerimizde “kuş lastiği”, işte buyurun (!), serçelerin canına okumaktı. Resmen rezillik. Apaçık katliam. Sadece kasaba içinde de değil.

Bu arada mahallede birkaç cam filan kırdığımız ve azarlandığımız da oluyordu hani. Çünkü herkes “iyi nişancı” değildi. Özellikle bahçeye ve bağa gittiğimizde “avlanmak” için oturup takım bile kuruyorduk ve kim daha çok serçe vuracak yarışı yapıyorduk: Evet resmen serçe katliamı. Hala tüylerim diken diken oluyor: Biz bu vahşeti nasıl yapıyorduk ?

Üzülmemde ve tüylerimin diken diken olmasında ninemin, anamın, ablalarımın ve teyzemin sızlanmalarının mutlaka etkisi vardı: “Qurban yapma ! Etme ! Ayıptır oğlum !Yakışmaz qurban !” demelerini hala anımsıyorum. Hele ninem ! Toprağı bol olsun, ışıklar içinde yatsın Mevlude Hanım çok kızardı bize: Bana, kardeşlerime ve amca çocuklarına. Çünkü onlar, hele ninem, katliamın ne olduğunu biliyorlardı. Bizzat yaşamışlardı, acı çekmişlerdi ve acı çektirenlere çok beddua da etmişlerdi...

Ama bizim çocukluğumuz, ah afedersiniz salaklığımız, evet evet salaklığımız, ve serçe avı sürüyordu: Çift Pınar'da bir seferinde nasıl olduysa amcalarımdan birinin av tüfeğini ele geçirdik. O av tüfeğiyle ulu bir dut (muydu?) ağacına, morların ve turuncu renklerin birbiriyle yarıştığı, sonbahar güneşinin gitti gidecek anlarındaki bir akşam üzeri, bir el ateş ettiğimi anımsıyorum: Yer sarsıntısı gibi bir git-gel, bir gürültü ve serçelerin patır patır dökülmeleri... Hâlâ utanıyorum yaptığımdan: Aradan neredeyse

altmış belki altmışbeş yıl geçmiş olmasına karşın: Nasıl yaptım bu vahşeti? Bu kıyım insana yakışır mı diye soruyorum: Çocukluğuma, salaklığımı veriyorum. Ama yine de kendimi afedemiyorum.

Belki bu ağır suç duygusunun sonucu, şimdi Paris'te serçelere kendimi affettirmek için her sabah ekme kırıntılarını balkona serpiştiriyorum ve bekliyorum : Serçeler birer ikişer geliyorlar, ekme kırıntılarını mırıltılar, hoş ve sevinç sesleri arasında atıştırıyorlar, o zaman işte, evet sadece o zaman, onlara usulcacık, sadece onların duyacağı derecede bir ses tonuyla sesleniyorum: Ne olur Erganili kardeşlerinize, soydaşlarınıza yaptıklarım için beni bağışlayın. Paris serçelerinin bana yaklaşımlarının dostça olmasından cesaretleniyorum ve beni bağışladıklarını umuyorum. Eğer tersi olursa Berlin'e, serçelerin insanlarla tam bir uyum ve tam bir güven içinde yaşadıkları bu güzel ve sınırları okul defterlerindeki çizgilerde kalmış kente, insancıl boyutlarını henüz yitirmemiş başkente taşınmayı düşünüyorum. Çünkü çocukluğumdaki serçe katliamının günahını taşımam artık mümkün değil, bu vahşetin yarattığı ezikliği atmam şart.

İşte tam sırasındır, bütün çocuklara seslenmek istiyorum buradan : Çocukluğu, pardon buna artık çocukluk diyemeyiz, salaklığı bırakın ve ne olur serçelere kıymayın! Yeter artık !Yeter !

Yol Defteri

M. ŞEHMUS GÜZEL

ekitap.ayorum.com